

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Κ. ΜΠΟΛΤΕΤΣΟΥ
Δρ. Ποιμαντικής Θεολογίας

Ψηφίδες

Ποιμαντικής του Μέλλοντος

Στο δρόμο της συγκρότησης

Μίας Ποίμνης υπό τον Ένα Ποιμένα

Σειρά: Τετράδια Ποιμαντικής Θεολογίας
Θεραπευτικά και Έντιμα Α'

2023

Αφιερωμένο στους ΠΑΤΕΡΕΣ!

ΥΠΕΡ ΑΙΩΝΙΟΥ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ

Κωνσταντίνου Τρ. Μπολτέτσου [ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΑΤΡΟΣ]

Κωνσταντίνου Αλ. Κώη [ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΑΤΡΟΣ - ΝΟΝΟΥ]

Δημητρίου Κ. Κυριαζή [ΠΑΤΡΟΣ ΣΥΖΥΓΟΥ - ΠΕΘΕΡΟΥ]

Μητροπολίτου Φθιώτιδος Νικολάου (Πρωτόπαπα) [ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΟΥ ΠΑΤΡΟΣ]

ΥΠΕΡ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΙΑΣ

Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Συμεών (Βολιώτη) [ΠΟΙΜΕΝΑΡΧΟΥ ΠΑΤΡΟΣ]

Ομότ. Καθηγ. Παν. Αθηνών Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου [ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΠΑΤΡΟΣ]

ISBN: 978-618-00-4485-0

Ψηφίδες Ποιμαντικής του Μέλλοντος

Στο δρόμο της συγκρότησης Μίας Ποίμνης υπό τον Ένα Ποιμένα

*

Βάζοντας αρχή για το πόνημά μας αυτό, επιλέξαμε να δανειστούμε τον όρο «ψηφίδες» για τον τίτλο μας, καθώς αντιλαμβανόμαστε πως χρειάζεται και η πιο μικρή ψηφίδα, προκειμένου να έχουμε πλήρη και άρτια την εικόνα του δημιουργού καλλιτέχνη.

Αντιστοίχως, χρειάζεται η μελέτη και της πιο μικρής ποιμαντικής πράξης και η μέριμνα και για τον ελάχιστο αδελφό συνάνθρωπο, ώστε να απεικονιστεί σωστά και πλήρως η Ποιμαντική Θεολογία της Εκκλησίας μας και του Δημιουργού Θεού.

Ψηφίδα Α΄

Ο ΕΠΑΝΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΩΣ ΑΝΑΓΚΗ ΕΠΑΝΕΥΡΕΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Η συζήτηση για την ανεύρεση του χαμένου νοήματος της ταυτότητας της Εκκλησίας μας, τις πιο πολλές φορές ξεκινά από μία διάθεση κριτικής ή και αυτο-κριτικής και καταλήγει συχνά-πυκνά σε μία γκρίνια ή και απογοήτευση.

Η προσέγγιση, που σκοπεύουμε να κάνουμε δεν θα μπορούσε να το αποφύγει μένοντας, μόνο με «θαυματουργικό» τρόπο, ουδέτερη. Ακόμα κι αν προσπαθήσουμε να αποφύγουμε τη γκρίνια, δεν μπορεί παρά να μας κατακλύζει μία θλίψη.

Προσοχή όμως: Δεν θα πρέπει να αυτοπαγιδευτούμε. Στο τέλος αυτή η θλίψη -αν θέλουμε να είναι ευεργετική και εκ Θεού-, θα πρέπει να μετατραπεί σε ελπίδα και θερμή προσευχή και αποφασιστικότητα να υλοποιηθούν όσα πρέπει να υλοποιηθούν.

Για να μιλήσουμε για την ταυτότητα αλλά και το μέλλον της Εκκλησίας, για την επανέυρεση του νοήματος και της ιδιοσυγκρασίας της και εν τέλει για τον προσδοκώμενο Επανευαγγελισμό Της, πρέπει να δούμε αρχικά τι είναι η Εκκλησία. Ξέρουμε, έχουμε διαβάσει πως: ... «Εκκλησία είναι ο Κύριος Ιησούς Χριστός παρατεινόμενος εις τους αιώνας». Ναι. - "So what?". Τι σημαίνει αυτό; Τι λέει αυτό σε μένα, στον σύγχρονο άνθρωπο του 21^{ου} αιώνα, 2000 χρόνια μετά την κήρυξη του Ευαγγελίου από τον Ιησού Χριστό τον Ίδιο;

Είναι προφανώς κάτι το οποίο μπορεί να έχει διάφορες προσεγγίσεις, διάφορες ερμηνείες, μπορεί να λειτουργήσει ερμηνευτικά με έναν διασταλτικό τρόπο. Μπορεί να σημαίνει: να είμαι κλεισμένος σε ένα μοναστήρι ή στο σπίτι μου απομονωμένος από τις εγκόσμιες σειρήνες. Μπορεί να σημαίνει: ότι θα κάνω μόνο λειτουργίες και ιερές ακολουθίες. Μπορεί να σημαίνει: να ασκώ διαρκώς μέχρις εσχάτων το φιλανθρωπικό έργο. Μπορεί – μπορεί – μπορεί....

Σε αυτήν την αναζήτηση, όπως και για κάθε παρόμοια απορία, στρεφόμαστε πάντοτε στην Πρώτη Εκκλησία. Εκεί που υπήρχε η γνήσια (η ... "original"), η πραγματική Χριστιανική Ταυτότητα.

Ευτυχώς έχουμε τις αυθεντικές πηγές μας, που μας αποκαλύπτουν το "modus vivendi", τον τρόπο ζωής και δράσης, με τρόπο αλάθητο -καθώς έχουν πρωταγωνιστή και εγγυητή τον ίδιο τον Θεάνθρωπο Ιησού Χριστό- για τη ζωή και την πράξη, τη θεολογία και την ορθοπραξία της Πρώτης, της Αρχαϊκής Εκκλησίας. Συναντούμε την Πρώτη Εκκλησία στα Ευαγγέλια, στις Πράξεις και τις κανονικές Επιστολές Αγίων Αποστόλων αλλά και στην Αποκάλυψη.

Και ερχόμαστε τώρα στον Ιησού Χριστό, που είπαμε. Να δούμε τι είναι Εκκλησία. Τι είναι αυτό το ιδιότυπο σώμα, που παρατείνεται στους αιώνες; Είναι: ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ ΤΡΟΠΟΣ (ΕΠΙΓΕΙΑΣ) ΖΩΗΣ.¹ Αλλά, Εκκλησία, πρώτα απ'όλα, είναι η βέβαιη οδός, ο σίγουρος δρόμος για τον Παράδεισο.

Και αρχίζουν τώρα τα προβληματάκια, που αποτελούν προσκόμματα, εμπόδια, σε αυτήν τη πορεία:

¹ Τι σημαίνει και τι συμβαίνει σε σχέση με την πολυσυζητημένη εκκοσμίκευση; Την εντοπίσαμε, την αποκηρύξαμε, την καταδικάσαμε με τα λόγια αλλά όχι με τις πράξεις μας. Εφόσον χρησιμοποιούμε τα μέσα του κόσμου, θα είμαστε εκκοσμιευμένοι. Και δεν μιλάμε για την εγκοσμίκευση (εν-κοσμίκευση), όπως αναφέρει και ο καθηγητής Αλέξ. Σταυρόπουλος, στο βιβλίο του «Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής», καθώς εκ των πραγμάτων βρισκόμαστε μέσα στον κόσμο – αποτελούμε τμήμα του κόσμου. Το ζήτημα είναι το πώς θα κατορθώσουμε να απεξαρτηθούμε από την κακή και χθόνια επιρροή του (πάλαι ποτέ κοσμήματος – σήμερα απλώς) κόσμου.

Ένα πρώτο, σοβαρό, θέμα αποκαλύπτεται από έρευνα, που έχει γίνει κατά το πρόσφατο παρελθόν στον ελλαδικό χώρο. Η έρευνα αυτή έδειξε ότι ένα μεγάλο ποσοστό Ορθοδόξων Χριστιανών δεν πιστεύει ότι υπάρχει άλλη ζωή. Μάταια! Τότε για τι είδους Χριστιανούς μιλάμε; Με τι όραμα αγωνίζονται σε αυτήν τη ζωή; Με το ανθρωπιστικό; Απλώς να είμαστε «καλοί άνθρωποι»; Απλώς να κάνουμε «καλές πράξεις»;

Ένα δεύτερο ζήτημα αναδεικνύεται η άκρως διαδεδομένη αντίληψη, πως η Εκκλησία βασικά είναι ένας κοινωνικός-φιλανθρωπικός φορέας. Και μάλιστα οι αγνοούντες τελείως τα εκκλησιαστικά πράγματα, θεωρούν ότι εκεί και εξαντλείται ο ρόλος της Εκκλησίας. Στο να κάνει φιλανθρωπίες, ιδρύματα κλπ κλπ. Έτσι, έχουμε μια πάρα πολύ ωραία προσέγγιση (ρωμαιοκαθολική μοιάζει) της Εκκλησίας ως ενός φιλανθρωπικού διεκπεραιωτή. Τουλάχιστον στους Ρωμαιοκαθολικούς, στα διάφορα τάγματα, μοναστικές αδελφότητες, σύμφωνα με τις οδηγίες που λαμβάνουν από την ... κεντρική διοίκησή τους, αυτό το κάνουν καλά.²

Και να αναφέρουμε και ένα (τρίτο) θεματάκι (στον αντίποδα του προηγούμενου).

Κάποιοι, εκτιμώντας τον σκοπό ύπαρξης της Εκκλησίας καταλήγουν πως: Η Εκκλησία είναι Προσευχές. Προσευχές και κηρύγματα.

Ενόσω, όμως, έχουμε τη διδασκαλία του Κυρίου μας, που μας τα λέει τόσο έντονα και περιγραφικά στο Ευαγγέλιο της Κρίσεως για την προσφορά προς τον πάσχοντα και ελάχιστο πλησίον, δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε ότι η Εκκλησία μας είναι ΑΓΑΠΗ. Σημειωτέον. Όχι απλώς και μόνο Φιλανθρωπία. Αγάπη προσωπική και συγκεκριμένη και όχι ευρεία, γενική και ίσως απρόσωπη.

Και δεν εξαντλείται με την συνεισφορά στον «περιαγόμενο» ή μή, δίσκο και στις γενικότερες χρηματικές δωρεές. Ακούμε στο Ευαγγέλιο για μία ενεργητική (όχι δηλαδή παθητική) αντιμετώπιση, του πόνου, της ένδειας, της ανάγκης του ελαχίστου. Τα του Καίσαρος τω Καίσαρι.

² Για να σκεφτούμε λίγο. Σε εμάς, πόση εντύπωση μας κάνει όταν βλέπουμε ένα εκκλησιαστικό ίδρυμα (ορθόδοξο) να καλο-λειτουργεί; Να είναι βιώσιμο οικονομικά; Να ανταποκρίνεται στα λειτουργικά «στάνταρτς» (στα κριτήρια) τα ευρωπαϊκά και τα παγκόσμια; Σημάδι ότι έχουμε συνηθίσει τα εκκλησιαστικά ιδρύματα, οι φιλανθρωπικές προσπάθειες να έχουν τα χαρακτηριστικά του ... «φτωχού συγγενή». Να αποτελούν ερασιτεχνικές προσπάθειες, εμπνευσμένων μεν ανθρώπων (κληρικών και λαϊκών), που όμως πολλές φορές, προκειμένου να δώσουν σάρκα και οστά στο όραμά τους, χρειάζεται να επανεφεύρουν ακόμα και τον τροχό... Παρεπιπτόντως, γιορτές, πανηγύρια, δεξιώσεις, εκδόσεις, εκκλησιαστικά αντικείμενα για να δωρηθούν σε υψηλά πρόσωπα, υλοποιούνται οργανώνονται κατά άψογο τρόπο και διατίθεται «καλά» χρηματικά ποσά.

Το να δίνουμε απλώς τα (πολλά ή λίγα) χρήματά μας, ίσως και να μας απομακρύνει από τον ορθό δρόμο. Φυσικά, χρήσιμα είναι και τα χρήματα. Εφόσον ζούμε μέσα στην κοινωνία, εφόσον αναλωνόμαστε και σε άλλες δραστηριότητες. Καλό και άγιο –λέει. Και δίκαιο και άξιο. Δίνουμε μάλιστα και τα ονόματα των ευεργετών στα εκκλησιαστικά ιδρύματα, εφόσον έχουν δώσει κάποια εκατομμύρια δραχμές (παλαιότερα) ή ευρώ (σήμερα) ή δολάρια (πάντα). Όμως, αυτή είναι η ταυτότητα της Εκκλησίας; Αυτό είναι το μέλλον της;

Υπάρχει, όμως ακόμα και ένα τέταρτο σύμπτωμα της απώλειας της χριστιανικής ταυτότητας, της λήθης του πρώτου μας Ευαγγελισμού.

Είναι η αίσθηση στην ... περιρρέουσα ατμόσφαιρα, ότι Εκκλησία είναι μόνον οι ρασοφόροι.

Και έτσι, αποστασιοποιημένοι οι λαϊκοί αυτοί πιστοί, από τη ζωή και τα ζητήματα της Εκκλησίας γενικά και της Ενορίας τους πιο συγκεκριμένα, αναλώνονται να λειτουργούν ως δακτυλοδείκτες και κοινωνικοί-εκκλησιαστικοί σχολιαστές. Ένα απλό παράδειγμα είναι το πώς πολλοί σχολιάζουν τα οικονομικά θέματα ενός ναού και μιλούν επικριτικά για την διαχείριση από το εκκλησιαστικό συμβούλιο, αλλά εκδηλώνουν συμπτώματα πνευματικής αλλεργίας και κόπωσης, όταν κληθούν να γίνουν μέλη του Συμβουλίου αυτού.

Εντός μάλιστα της ελλαδικής επικράτειας, ως συνέπεια της αντίληψης, ότι ο κληρικός είναι η Εκκλησία, υπάρχει η αίσθηση και η εικόνα, ότι η Εκκλησία έχει άμεση σχέση με την κώμη και το γένιον και τον χιτώνα των κληρικών. Άμα θεωρούμε, όμως, αυτό ως ταυτότητα της Εκκλησίας, τι συμβαίνει εκτός της μικρής μας χώρας, στο εξωτερικό, όπου στην καθημερινότητα συναντούμε χωρίς ράσα ακόμα και Αρχιερείς; Δηλαδή αυτοί δεν είναι Εκκλησία; Δηλαδή ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός εγκλωβίστηκε μέσα σε μία ενδυματολογική και μακροσκοπική «fashion police»; (μία αστυνομία μόδας;)³

³ Καταλαβαίνουμε, αν το καλοσκεφθούμε (με γνώση και με ταπείνωση), ότι Εκκλησία δεν είναι αυτό. Στο μυαλό μας έχουμε κάποιες μονομανίες. Κατηγορούμε τους Ρωμαιοκαθολικούς για την υποχρεωτική αγαμία του κλήρου τους. Και έτσι είναι. Αν δεν ήταν αυτό θα αποφεύγονταν πολλά σκάνδαλα, θα προσέρχονταν και άλλοι άνθρωποι ως ιερείς έγγαμοι πια και δεν θα υπήρχαν τα συγκεκριμένα προβλήματά τους, που σκιάζουν την γενική εικόνα τους. Όμως, και εμείς ανάλογα, δεν κατανοούμε κάποια πράγματα. Ότι, δηλαδή, μένοντας σε κάποιους εξωτερικούς τύπους, δημιουργούνται δυσκολίες στο να εντοπίσουμε, να συγκεκριμενοποιήσουμε, να αντιληφθούμε στην πληρότητά του, το εσωτερικό, χριστιανικό μας «είναι».

Μέσα από όσα αναφέραμε, πιστεύουμε πως βγαίνει αβίαστα και το συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει μόνο χαμένη ή ξεχασμένη η γνήσια χριστιανική ταυτότητα. Δυστυχώς, υπάρχει και η παραποιημένη, η παραμορφωμένη, η αλλοιωμένη έως και κατεστραμμένη ταυτότητα. Και αυτό έχει άμεσες συνέπειες και στο εκκλησιαστικό μας μέλλον.

Ένα μικρό παράδειγμα να σας δώσω. Σε αυτοκέφαλη Εκκλησία των Βαλκανίων οι πιστοί ΔΕΝ μεταλαβαίνουν στη Θεία Λειτουργία, κατόπιν οδηγίας των εκκλησιαστικών ταγών, παρά μόνο στις ... μεγάλες εορτές, δύο με τρεις φορές (!) το χρόνο. Αλλά ας μην απομακρυνθούμε και από τα καθ' ημάς: Να θυμίσω απλώς: άλλοτε θεία Μετάληψη «στο τέλος» όταν το εκκλησίασμα είναι πολύ και άλλοτε τέλεση ... ιδιωτικής (κλειστού κύκλου) θείας λειτουργίας και άλλοτε θεία λειτουργία χωρίς κανέναν προσερχόμενο να κοινωνήσει των τιμών δώρων ... Και αναφέρουμε ως ενδεικτικό παράδειγμα την συμμετοχή στη Θεία Ευχαριστία, καθώς αποτελεί θεμελιώδες αποτύπωμα της χριστιανικής ύπαρξης, ως οντολογικής Ταυτότητας.

Και μας έρχεται τότε ο στίχος του τραγουδιού, που λέει: «θέλω να ζήσω ελεύθερος, δίχως ταυτότητα πια!». Άραγε, αυτή είναι η ταυτότητά μας; Ή ακόμα χειρότερα, αυτό νιώθουν οι νέοι για την χριστιανική τους ταυτότητα;

Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΜΑΣ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΜΑΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Ερχόμαστε τώρα να «ανασκαλέψουμε» το γιατί έχει χαθεί η ταυτότητα του Χριστιανού από πολλούς βαπτισμένους Χριστιανούς.

Εκτιμούμε, με συνοχή καρδιάς, πως ο λόγος είναι η θεολογική ημιμάθεια.

Αυτό το γεγονός, μάς έχει οδηγήσει στο να ξεφεύγουμε πολλές φορές από την εκκλησιολογία, στο να έχουμε διαρκείς σκανδαλισμούς, να έχουμε αλλοιώσει την πίστη, έχοντας ταυτόχρονα «εμπλουτίσει» την χριστιανική διδασκαλία με άχρηστα στοιχεία και την έχουμε βουτήξει και «εμποτίσει» στη θρησκοληψία. Ημιμάθεια Λαϊκών αλλά, δυστυχώς, ημιμάθεια και Κληρικών.

Αυτή, λοιπόν, η θεολογική ημιμάθεια έχει την εξής λειτουργία, έχει το εξής χαρακτηριστικό και την εξής συμπτωματολογία: Απαντάει επί παντός επιστητού. Για κάθε θεο-λογικό ζήτημα - ερώτημα - πρόβλημα. Πόσες φορές βλέπουμε στα «φεισμπουκ», στα «μπλογκ» και «βλογκ», σε

σχολιασμούς σε διάφορα «φόρουμ», να κρίνονται αποφάσεις και πράξεις του ενός ή του άλλου επισκόπου, εφημερίου, εκκλησιαστικού συμβουλίου κλπ. κλπ. και όλα αυτά «ελαφρά τη καρδία», με το δικαίωμα που μας δίνει το γεγονός, πως έχουμε βαπτισθεί Χριστιανοί.

Το ενδιαφέρον, έως και τραγικό, είναι, ότι ενώ ο καθένας δεν μπορεί να είναι δάσκαλος γερμανικών, αν δεν ξέρει καλά γερμανικά, ή αγγλικών ή σουαχίλι, ενώ ο καθένας δεν μπορεί να φτιάξει τη σωστή μπεσαμέλ ή την κακαβιά, αν δεν έχει γνώσεις μαγειρικής, ΟΜΩΣ ο καθένας μπορεί να ... θεολογεί. Χωρίς λόγου γνώσεως και χωρίς γνώση του Λόγου.

Και περίπτωση στην περίπτωση να φτιάξει ο καθένας τη δική του θρησκειούλα και γι αυτό να έχουμε καταλήξει κάποιες φορές να λέμε: όσοι Πιστοί, ... τόσοι Χριστοί.

Το «ομοθυμαδόν» και το «εν συνόδω» δεν υπάρχει πλέον. Δεν είναι μόνο ο εγωισμός του ανθρώπου. Είναι επίσης, οι ταχύτητες της εποχής. Η εύκολη πρόσβαση στα ψηφιακά δεδομένα μας δίνουν την ψευδαίσθηση της παντογνωσίας, μας κάνουν να θεωρούμε ότι έχουμε την τέλεια άποψη, εκτίμηση επί παντός θέματος, και αντίθετα με τα λίγο παλαιότερα χρόνια που κάποιοι είχαν άποψη λόγω του διαβάσματος, σήμερα έχουμε άποψη χωρίς να διαβάζουμε και κυρίως χωρίς να σεβόμαστε την επιστήμη και στην περίπτωση της θεολογίας την προσευχητική, την εγκάρδια αλλά και την μελετημένη προσέγγιση των εκκλησιαστικών πραγμάτων και υποθέσεων.

Βέβαια, δεν πρέπει να αποφεύγουμε να δούμε και την τραγική εκπαιδευτική κατάσταση στην εκκλησιαστική της μορφή. Η Ελλαδική μας Εκκλησία έχει βασικά αφήσει, στα σχεδόν 200 μετεπαναστατικά μας χρόνια, την εκπαίδευση του λαού της στην κρατική εκπαίδευση. Όσο αυτή γινόταν, γινόταν από πολύ καλά μέχρι άριστα, από αφοσιωμένους στην τεράστια πλειονότητά τους θεολόγους, οι οποίοι στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, περνούσαν το Ευαγγέλιο και τη Χριστιανική άποψη στους έλληνες μαθητές τους. Η Εκκλησία από την άλλη, ως κατάλοιπο μάλλον του καθήκοντος της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης τα «κουτσοκατάφερνε» στην αρχή (με τη βοήθεια και άλλων χριστιανικών ... σχηματισμών), ενώ σήμερα έχουμε φτάσει σε ένα φάντασμα του παρελθόντος, με προσπάθειες λίγων συγκεκριμένων ιερέων και θεολόγων, να μαζέψουν κάποια παιδάκια, δημοτικού κυρίως, για να τους πουν (αυτοσχεδιάζοντας πολλές φορές) για την φύση και την ομορφιά τής πίστης και της Εκκλησίας μας.

Όταν τα τελευταία χρόνια, η επίσημη κρατική γραμμή είναι η ελαχιστοποίηση των ωρών της χριστιανικής αγωγής και η αλλοίωση του περιεχομένου της και το κήρυγμα ενός αλλοτριωμένου – αντι-παραδοσιακού τρόπου ζωής, τότε πόθεν, από πού, θα μάθουν οι νέοι χριστιανοί για την Ταυτότητά τους ως Χριστιανών;

Η απάντηση είναι (όταν προϋπάρχει μία βασική Κατήχηση) με τον συνεχή, νουνεχή, υπεύθυνο, μεθοδικό Επανευαγγελισμό από την επίσημη Εκκλησία.

Η ανάγκη του Επανευαγγελισμού δεν περιορίζεται, όμως, μόνο στους νεόφυτους μικρούς Χριστιανούς. Εκτείνεται σε όλους τους πιστούς. Ακόμα και σε όσους θεωρούνται «κατηρτισμένοι».

Να δώσουμε ένα παράδειγμα;

Ας δούμε ένα απόσπασμα από κάτι που ακούγεται σαν μία προσευχή.

[α] *Ασφάλισέ μας Κύριε με την παρουσία των Αγίων Αγγέλων Σου. Εφοδιάσέ μας με τα πνευματικά όπλα της δικαιοσύνης Σου. Προστάτευσέ μας με την ανίκητη δύναμη της Αληθείας Σου. Φρούρησέ μας με την προστατευτική δύναμή Σου. Ελευθέρωσέ μας από κάθε επικίνδυνη περίσταση και από κάθε επίθεση του εχθρού διαβόλου. Χάρισέ μας και αυτή τη βραδιά και μαζί με την ερχόμενη νύχτα, ολοκληρωμένη, αγία, ειρηνική, χωρίς αμαρτίες και σκάνδαλα και απρεπείς φαντασιώσεις και γενικά όλες τις ημέρες της ζωής μας. Και όλα αυτά μαζί με τις πρεσβείες της Θεοτόκου και όλων των Αγίων Σου, που από την αρχή Σε έχουν ευχαριστήσει με την αγία ζωή τους.*

Και ακόμα μία:

[β] *Γιατί, Δέσποτα όλου του κόσμου και Δημιουργέ, είναι στ' αλήθεια και πραγματικά μέγιστο το μυστήριο της πρόσκαιρης διάλυσης των δημιουργημάτων Σου και μετά από αυτό η επανένωση και η αιώνια ανάπαυση. Στη Χάρη Σου αποδίδουμε τα πάντα και για τις γεννήσεις μας σ' αυτό τον κόσμο και για τις αναχωρήσεις μας απ' αυτόν, που μας χαρίζουν μέσα από την αδιάψευστη υπόσχεσή Σου την εγγύηση της ελπιζομένης αναστάσεως και της αιώνιας ζωής, που είθε να απολαύσουμε με τη Δευτέρα μελλοντική παρουσία Σου. Εσύ είσαι ο Αρχηγός της αναστάσεώς μας και ο αδιάφθορος και φιλόανθρωπος Κριτής όλων των πράξεων και ο Δεσπότης και ο Κύριος της αγάπης.*

Άραγε, θυμίζουν κάτι τα κείμενα αυτά; Είναι γνωστά; Είναι ορθόδοξα; Είναι παλαιά ή σύγχρονα; Πού βρίσκονται άραγε;

Κι όμως! Αποτελούν ΤΜΗΜΑΤΑ, ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΥΧΕΣ ΤΗΣ, ΓΟΝΥΚΛΙΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ!

Άραγε, τί ακούμε εμείς εκείνη την ιερή ώρα;

ΑΝΑΓΚΗ ΕΠΑΝΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ.

ΜΙΑ ΑΝΑΓΚΗ ΠΟΥ ΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ...

Βλέποντας τα σημεία των καιρών, είναι αναμενόμενο, να έχουν ασχοληθεί πολλοί⁴ με την κατάντια της σύγχρονης... εκκλησιαστικής καταστάσεως και την ανάγκη ενός Επανευαγγελισμού. Προσοχή! Δεν μιλάμε για κατάντια της ... Εκκλησίας. Η Εκκλησία δεν καταντάει, η Εκκλησία είναι τέλεια. Ούτε καν ο Άδης μπορεί να την αγγίξει, γιατί κεφαλή Της είναι ο Χριστός. Είναι του Χριστού, αλλά είναι και ο ίδιος ο Χριστός.

Μετά όμως από αυτές τις διαπιστώσεις, θα ρωτήσει, κάποιος άνθρωπος του ... Θεού:

Τί πρέπει να κάνουμε, προκειμένου να υπάρξει ένα βιώσιμο μέλλον; Να φτιάξουμε έναν (ακόμη) προτεσταντισμό, να διαμαρτυρηθούμε για την κατάσταση; Να ... αποτειχιστούμε; Να κάνουμε μία μεταρρύθμιση και ίσως και μία αντι-μεταρρύθμιση;

Πριν φτάσουμε σε αυτά τα ακραία και σε συνταγές, που έχουν δοκιμαστεί κατά το παρελθόν και αυτό που πρόσφεραν ήταν και άλλα σχίσματα και άλλες αποκοπές από τον άρραφο χιτώνα του Κυρίου μας, ας δούμε τι μπορεί να γίνει μέσα στην Εκκλησία.

Και, όπως, είπαμε και στην αρχή και ήρθε η ώρα να το ξανα-υπογραμμίσουμε, ας μην κάνουμε το θανάσιμο λάθος να μείνουμε στη γκρίνια και τη ... μουρμούρα.

Μέτρα χρειάζονται. Ρεαλιστικά και υλοποιήσιμα.

Ως Επανευαγγελισμό μπορούμε τώρα πια να ορίσουμε την προσπάθεια της Εκκλησίας να φέρει κοντά Της, με τα δικά Της μέσα, βαπτισμένους Χριστιανούς, οι οποίοι διατηρούν τον χαρακτηρισμό του Χριστιανού τυπικά, εκδηλώνοντας γενικά μία χλιαρή έως και αδιάφορη συμπεριφορά για την Εκκλησία και της ζωή Της, σε σχέση με τη δική τους ζωή. Βέβαια, στην εποχή μας ανάγκη επανευαγγελισμού εμφανίζουν και πιο κοντινοί και

⁴ Όπως είναι ο π. Φιλόθεος Φάρος, ο π. Βασίλειος Θερμός, ο π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός, ο καθηγητής Θανάσης Παπαθανασίου αλλά και άλλοι.

σχετικοί με την Εκκλησία, λόγω της ελλείψεως θεολογικής παιδείας και εκκλησιαστικής κατάρτισης.

Συνοπτικά, για να πούμε πως έχουμε την υποδομή να διακονήσουμε τον συνάνθρωπο του μέλλοντος, στο πλαίσιο του Επανευαγγελισμού του, ας δούμε τι χρειάζεται:

I. Χρειάζονται Επίσκοποι, Αρχιερείς, διάδοχοι των Αποστόλων με όρεξη. Ο Απόστολος Παύλος τονίζει στον άγιο Τιμόθεο: «*Εἴ τις ἐπίσκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ*». Γιατί; Λόγω της θυσίας και της επιθυμίας για εργασία, που απαιτείται για τη σωτηρία πολύτιμων ψυχών.⁵

II. Χρειάζεται κατόπιν, γνώση του τρόπου δράσης. Και μάλιστα με επικέντρωση σε δράσεις, που θα οδηγήσουν να ζήσει ο ΚΑΘΕ ΠΙΣΤΟΣ –όχι μόνο ο αναξιοπαθής- Την ΑΓΑΠΗ και το ενδιαφέρον ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. Χωρίς μείωση των αξιώσεων και χωρίς εκπτώσεις στο φρόνημα και τη θεολογία.

III. Βασικό είναι ότι, χρειάζονται και αυτοί που θα υλοποιήσουν τα οράματα των πρώτων. Κατά συνέπεια, ο Επανευαγγελισμός απαιτεί μορφωμένους και καταρτισμένους θεολογικά και λειτουργικά Ιερείς, με πνευματικό, όμως, και αγωνιστικό τρόπο ζωής.

IV. Και φυσικά, χρειάζονται πιστοί, που να ενδιαφέρονται για την Εκκλησία αλλά και να χαίρονται και να αγάλλονται από Αυτήν. Αλλιώς, ποιος θυσιάζει τις λιγοστές ελεύθερες ώρες του για να συμμετάσχει σε κάτι, που δεν το κατανοεί και δεν τον καλύπτει πνευματικά;

Αφού είπαμε, συνοπτικά πώς γίνεται ο Επανευαγγελισμός, να δούμε και λίγο πώς ΣΙΓΟΥΡΑ ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΠΑΝΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ:

Όταν προκειμένου να χτυπά η καμπάνα στα μικρά χωριουδάκια της επαρχίας και της υπαίθρου, προκειμένου να γίνονται κάποια μυστήρια ένας γάμος, μία βάπτιση, μία ανάσταση, ή και να καλύπτονται οι αυξημένες λειτουργικές ανάγκες των μεγάλων Ενοριών των πόλεων, να δεχόμαστε κληρικούς σεσημασμένους για κάθε είδους πνευματικό και άλλο αδίκημα. Ιερείς που να λένε «ακαταλαβίστικα» το ευαγγέλιο και τις ευχές των ιερών Μυστηρίων. Ιερείς με το κινητό πάνω στην αγία Τράπεζα, ιερείς ... κακούς «επαγγελματίες».

⁵ Τι ωραία πράγματα άλλωστε ακούγονται στους Επιβατήριους Λόγους...! Και πάλι μιλάμε για πράγματα τα οποία ή βλέπουμε από τους προαπελθόντας ή οι ίδιοι τα οραματιζόμαστε. Αυτά βέβαια που εδράζονται πάνω στον ίδιο τον Χριστό και την Διαθήκη Του είναι τα πιο αυθεντικά, αυτά που παρέχουν ελπίδα για το μέλλον.

Δεν γίνεται με ιεροψάλτες που να μην δείχνουν σεβασμό, στο αναλόγιο, στον κληρικό λειτουργό, στο εκκλησίασμα. Όπου, ψάλλουν σαν να είναι σε δικό τους γλέντι, με εγωισμούς και συμπεριφορές εξουσιαστικές.

Δεν γίνεται με μία λατρεία η οποία είναι ακατανόητη! Με μία αδικαιολόγητη αργότητα με «τεριρέμ» και μακρόσυρτες ουρές ψαλτικές και αργείς εμμελείς αποφωνήσεις και αιτήσεις και με εκφώνηση ευχών, χωρίς προετοιμασία και έτσι μη κατανοητές ούτε από το εκκλησίασμα αλλά ούτε και από τον ίδιο τελετουργό, όπως συμβαίνει στις προαναφερόμενες Ευχές της Πεντηκοστής-όπου το θέμα επικεντρώνεται στον πόνο των γονάτων (οι ιερείς πάνω σε χαλάκι-μαξιλάρακι κλπ, ενώ οι καημένοι οι πιστοί στο σκληρό και κρύο μάρμαρο/πλακάκι/μωσαϊκό) και στη συμμετοχή μας σε αυτό το βασανιστήριο «για το ... καλό»!

Επίσης, Επανευαγγελισμός και τώρα και στο μέλλον, δεν γίνεται με παρεξηγήσεις κατά την ώρα της θείας Κοινωνίας, με διαπληκτισμούς λόγω ενδυμασίας, μακιγιάζ και βαψιμάτων. Με παρεξηγήσεις κατά την ώρα των υπόλοιπων ιερών μυστηρίων, σε γάμους και σε βαφτίσεις και σε γαμοβαφτίσεις.. Όλα αυτά συνθέτουν την εικόνα μιας Εκκλησίας η οποία δυστυχώς έχει χάσει την ταυτότητά της έχει μπει σε έναν αυτόματο πιλότο, προχωράει μεν, και ταυτόχρονα τα νέα παιδιά όπου με παρρησία και χωρίς ντροπή κάνουν δημόσια τον σταυρό τους όταν περνούν έξω από εκκλησίες, που νιώθουν τον Χριστό -με τον «δικό» τους τρόπο λένε πια- και προσεύχονται στην Παναγία και τους Αγίους, ατυχώς, απομακρύνονται. Και απομακρύνονται, γιατί αυτό το πράγμα που τους οδηγούν οι μεγαλύτεροι, μοιάζει σαν ένα ΚΑΠΗ ή σαν ένα άσυλο και όχι σαν μία ζωντανή οντότητα, μια οικογένεια, όπως στην Αρχαϊκή Εκκλησία, την πιο ζωντανή, την πιο ηρωϊκή, την πιο ένδοξη Εκκλησία, την Εκκλησία των πρώτων αιώνων...

Και κυρίως, Επανευαγγελισμός δεν γίνεται, όταν μιλάμε και τυρβάζουμε περί πολλών και διαφόρων. Όταν οι άνθρωποι, που αντιπροσωπεύουν τους διδασκάλους και ποιμένες της Εκκλησίας, απασχολούνται και αναλώνονται με τα πολιτικά, τα ευρύτερα κοινωνικά έως και τα αθλητικά πράγματα.

Ένα παράδειγμα: Η Εκκλησία μιλώντας για την οικολογία, δείχνει όντως ότι είναι παρούσα, ότι γνωρίζει τα παγκόσμια προβλήματα. Όπως όταν μιλάει για το «τράφικινγκ» και τις άλλες σύγχρονες πληγές. ΟΜΩΣ πόσο ασχολούμαστε, πόσο μιλάμε και ερμηνεύουμε την Αγία Γραφή, που είναι το κλειδί του Παραδείσου, ο οδοδείκτης για τον .. σίγουρο δρόμο, που λέγαμε νωρίτερα;

Μήπως έχουμε αφήσει την ερμηνεία της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης (και αυτό είναι ένα ακόμα σημάδι απώλειας της ταυτότητάς μας) σε έτερους και αλλότριους; Σε χριστιανικές παραφυάδες, σε αιρετικές οργανώσεις και σε ετερόδοξους, σε φατρίες και αυτόκλητες ομάδες ερμηνείας;

Και αφηνόμαστε έτσι οι πιστοί διψασμένοι για Νερό ζωντανό, διψασμένοι για άγιο πνεύμα;. Ας είμαστε ειλικρινείς. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, όπου γίνεται σε εμάς μία συνάντηση κύκλων μελέτης αγίας γραφής, αυτό γίνεται με έναν κουραστικό πολλές φορές τρόπο. Αλήθεια, πώς καλείται ο κόσμος να έρθει να ακούσει μία κουραστική ανάγνωση πολλές φορές, όταν έχει, στην εποχή μας, συνηθίσει να βλέπει τα πάντα μέσω της συνδρομητικής, δορυφορικής, καλωδιακής τηλεόρασης, όταν έχει τον σύγχρονο φωτεινό παντογνώστη, το «ίντερνετ», όταν τον προσεγγίζουν όλοι με θελκτικούς τρόπους, να καθίσει, τώρα, να ακούσει ένα μπλα μπλα μπλα, απροετοίμαστο πολλές φορές; Όταν για να κάνεις το οτιδήποτε, να μιλήσεις για παράδειγμα για την ανακύκλωση, για το φεγγάρι, για την υγιεινή διατροφή έχεις «powerpoint», κατεβάζεις ταινίες, έχεις χρώματα, σκίτσα, εικόνες, πώς γίνεται ο λόγος της Αγίας Γραφής να παρουσιάζεται με τρόπο μονότονο και απλοϊκό;⁶

Λοιπόν, για να βάλουμε ένα τέλος στην απογοήτευση, «ποντάρουμε» και στηριζόμαστε στο ένα ΓΕΓΟΝΟΣ: Ότι ο Θεός και ο ζωοδότης Λόγος Του είναι τόσο δυνατός, που ακόμα και δύο ή τρεις λέξεις του, έχουν την ικανότητα να παραμένουν στους αιώνες στο μυαλό και την συνείδηση των ανθρώπων. Λέξεις όπως: Ειρήνη Υμίν – Αγαπάτε αλλήλους – Ερευνάτε τας Γραφάς.

Και κάτι ακόμα σχετικό με το θέμα μας. Η συμμετοχή στη Θεία Λατρεία, αποτελεί ένα εκπαιδευτήριο χριστιανικής ταυτότητας. Γι' αυτό και η ενσυνείδητη συμμετοχή με καλούς όρους (καλό λειτουργό, ψάλτη, κλίμα...) είναι ουσιαστικό μέσο στον αγώνα της διατήρησης της χριστιανικής μας αυτοσυνειδησίας.⁷

⁶ Και βλέπουμε σε άλλες ομάδες, αιρετικές, με λαϊκούς κήρυκες, να έχουν σε χρήση μία χιλιοτριμένη, από τη χρήση και την ανάγνωση, Καινή Διαθήκη, με σημειώσεις επάνω, και να παρακολουθούν με ενδιαφέρον τι λέει ο ομιλητής. Φαινόμενα τελείως άγνωστα σε εμάς. Επηρεασμένοι, ίσως, από τις πρακτικές και τις εικόνες αυτές, οι χριστιανοί πιστοί στο εξωτερικό ίσως και να το βιώνουν λίγο καλύτερα, πιο πνευματικά. Στο ελλαδικό όμως «μπλοκ» η κατάσταση παραμένει στις συχνότητες του 1960 και '70. Πρωτοποριακά για την εποχή τους (με πίνακες, με τετραδιάκια για καταγραφή των διδαγμάτων, με χάρτες και διανομή μικρών χάρτινων εικόνων με αγίους), ξεπερασμένα όμως στις πιο πολλές περιπτώσεις για τον κόσμο του 2000 και μετά. Περιχαρακωμένη στην αυτο-ικανοποίηση, ότι εμείς κρατάμε τις παραδόσεις και κατέχουμε τη γνησιότητα.

⁷ Ίσως, ως παράδειγμα, για την ενασχόληση, με εκπαίδευση στα εκκλησιαστικά, μπορούμε να αναφέρουμε την περίπτωση ενορίας της Λαμίας, όπου για την παρασκευή του πρόσφορου προκλήθηκε ενδιαφέρον από εκατοντάδες πιστούς αλλά και από τοπικά κανάλια, όταν είχε σειρά 3 σεμιναριακών μαθημάτων με θέμα:

Αφού, έχουμε περιγράψει σε γενικές, δίκην εξωτερικής εξομολογήσεως, το θέμα μας ενοριακής ποιμαντικής του μέλλοντος, επισημαίνουμε το γεγονός ότι το θέμα αυτό άμεσα συσχετίζεται με τον Επανευαγγελισμό των ανθρώπων της Ενορίας. Και αποτελεί ένα θέμα ιδιαίτερα μεγάλο, εξαιρετικά ουσιώδες και απίστευτα κρίσιμο, για την Εκκλησία μας.

Η αναφορά στον Επανευαγγελισμό της Ενορίας πιστεύουμε πως είναι μεθοδολογικά ορθό να ξεκινήσει από τον πρώτο *Ευαγγελισμό* του κόσμου, καθώς μπορούμε να βοηθηθούμε στο δικό μας έργο, μιας και είναι ίδιος ο σκοπός της προσπάθειας και κοινή η πηγή αποκάλυψης.

Σκοπός είναι η διάδοση και αποδοχή της διδαχής του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, η γνωστοποίηση του μηνύματος της Αναστάσεως σε όλον τον κόσμο. Δε λησμονούμε, άλλωστε, ότι «*ει Χριστός ουκ εγήγερται κενόν τη κήρυγμα ημών, κενή και ματαία η πίστις υμών*»⁸.

Πηγή γνώσης και αποκάλυψης για τον ευαγγελισμό του κόσμου η Αγία Γραφή και ιδιαίτερα η Καινή Διαθήκη.

Ας δούμε από το σημείο αυτό μία περισσότερο πρακτική πλευρά του θέματος, με προτάσεις υλοποίησεως, που αφορούν τόσο στο «*τώρα*» όσο και στο «*αύριο*» του πολυπόθητου Επανευαγγελισμού.

Ένα βασικό, λοιπόν, στοιχείο στον Ευαγγελισμό του κόσμου είναι πως ό,τι γίνεται, αυτό γίνεται στο όνομα του Κυρίου Ιησού Χριστού, «*προς δόξαν Θεού*». Σχετικό είναι και το κριτήριο που παρουσιάζει ο Απόστολος Παύλος για την διάκριση των γνήσιων κηρύκων του Ευαγγελίου από τους διάφορους Ψευδοπροφήτες. Το κριτήριο ήταν, και εξακολουθεί να είναι, το όνομα στο οποίο γίνονται όλες οι ιεραποστολικές ενέργειες (αν, δηλαδή, γίνονται στο όνομα του Χριστού ή όχι)⁹.

Με τι όμως μέσα μεταδίδεται το άγγελμα της δυνατότητας στη σωτηρία; ...

Οι Απόστολοι γυρνούν κάθε γωνιά, ευλογούν τα Κυριακά Δείπνα¹⁰ και κηρύττουν.

Κηρύττουν με τα λόγια, με τις πράξεις τους, με τη ζωή τους και το θαύμα, όσες φορές τουλάχιστον αυτά τα δύο, η ζωή και το θαύμα δηλαδή, δεν ταυτίζονται.

Μαθαίνω να ζυμώνω πρόσφορο, σύμφωνα με την τάξη της Εκκλησίας μας (www.imfth.gr/news_events/meropythia-kai-tin-paroysia-plithoys-kosmoy-pragmatopoiithike-to-meros-toy-seminariou)

⁸ Πρβλ. Α΄ Κορ. 15,12-17

⁹ Διαφορετικά οι ψευδοπροφήτες, κατά πάγια και προσφιλή τους τακτική, προέβαλαν και προβάλλουν το δικό τους ή άλλο ανθρώπινο όνομα.

¹⁰ Α΄ Κορ. 11,21

Μιλούν σε κάθε κατάλληλη ευκαιρία με τον κατάλληλο τρόπο και δίνουν ομολογία πίστεως. (κήρυγμα)

Επισκέπτονται τα σπίτια, συμπαρίστανται στον πόνο, συμμετέχουν στη χαρά. (ποιμαντικές δραστηριότητες)

Είτε βρίσκονται σε φυλακές, είτε σε εξορίες θυμούνται και προσεύχονται για τα εν Χριστώ παιδιά τους, γιατί ας μην ξεχνάμε ότι μπορεί να υπάρχουν πολλοί ... δάσκαλοι αλλ' όχι πολλοί πατέρες!

Στέλνουν επιστολές και εξαπολύουν συνεργάτες τους για να ενισχύσουν.

Κάνουν και εράνους, λογίες, για να θεραπεύσουν υλικές ανάγκες, και οι ίδιοι, μάλιστα, πολλές φορές, ασκούν το επάγγελμά τους ώστε να μην γίνονται βάρος στα πνευματικά τους παιδιά.(φιλανθρωπία)

Αλλά πέρα από αυτά γνωρίζουν τους πιστούς και τους μαθητές τους, το «ποίμνιό» τους, κ α τ' ό ν ο μ α και θυσιάζονται γι' αυτό!

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Είναι αποδεκτό ότι ο Κήρυκας του Ευαγγελίου – ο ρόλος του οποίου αποδίδεται τις πιο πολλές φορές στον Ποιμένα- ακόμα και στις μέρες μας, μέρες ταχύτητας, μέρες τεχνολογικής εξάρσεως και «καταναλωτικής ανατάσεως», μπορεί να χρησιμοποιήσει τις ίδιες μεθόδους και να προσεγγίσει τον κόσμο με την ίδια αμεσότητα και απλότητα που επιδείκνυαν και οι άγιοι Απόστολοι. Έτσι, οι Ποιμένες είναι σε θέση να κηρύττουν και με λόγια και με πράξεις και με το θαύμα.¹¹ Δίνουν, ακόμα, οι Ποιμένες, ομολογία πίστεως με το πώς μιλούν, με το κατά πώς ντύνονται ακόμα, ακόμα, με το πώς αντιμετωπίζουν πράγματα δύσκολα και καταστάσεις περίεργες. Μαζί με τ' άλλα επισκέπτονται τους ενδεείς και στηρίζουν τους αδύναμους. Κάνουν εράνους, στέλνουν κι αυτοί επιστολές, εξαπολύουν συνεργάτες.

Στην όλη προσπάθεια του Ευαγγελισμού, λοιπόν, δεν αλλάζουν πολλά. Αλλάζουν, κυρίως, τα μέσα και η μορφή των μέσων. Σήμερα ο Ευαγγελιστής δεν ξεκινά με εφόδιό του ένα ζευγάρι σανδάλια αλλά έχει το αυτοκίνητό του και τα διάφορα μέσα συγκοινωνίας.

Δεν αλλάζουν μόνο, όμως, τα μέσα Μεταφοράς και Συγκοινωνίας. Αλλάζουν πρωτίστως τα μέσα Επικοινωνίας. Έτσι ο Ευαγγελιστής στέλνει όχι μόνο γράμματα, τα οποία φθάνουν τάχιστα, πια, στο παραλήπτη τους, αλλά μιλά στο τηλέφωνο, στέλνει φαξ, "e-mail" και μηνύματα σε κινητά,

¹¹ Μπορεί να λείπει από την καθημερινότητά μας το εντυπωσιακό και εντυπωσιακά συντελεσμένο θαύμα, αλλά η προσευχή κάνει πραγματικότητα τα δικά της θαύματα, θαυμαστά και μακάρια.

κάνει εκπομπές σε ραδιόφωνα ή και τηλεοράσεις, στήνει την ιστοσελίδα της Ενορίας του στο Διαδίκτυο. Δεν χρειάζεται, μάλιστα, να περιορισθούν σε μία επιστολή με την αποστολική, μάλιστα, προτροπή να δώσουν οι παραλήπτες την επιστολή αυτή και αλλού ώστε να μεταφερθεί έτι ο Λόγος της Εκκλησίας. Έχουν στη διάθεσή τους έντυπα, βιβλία, Καινές Διαθήκες, ψηφιακούς δίσκους και λογισμικά με προγράμματα που περιέχουν εικόνες, σπάνια κείμενα, έργα τέχνης και ό,τι άλλο μπορεί να φαντασθεί ο ανθρώπινος νους.

Αλλάζει, επιπλέον, και η μορφή. Το περιεχόμενο του Κηρύγματος παραμένει, όπως είδαμε και στην αρχή, το ίδιο, καθώς η βάση του είναι το μήνυμα της Αναστάσεως του Θεανθρώπου. Μεταβάλλεται, όμως, ο τρόπος που αυτό κηρύσσεται. Σε μια εποχή με μορφωμένο, κατά κανόνα, ακροατήριο, που ακόμη κι αυτόν τον όρο «Κήρυγμα» τον αποστρέφονται οι νέοι και αποτελεί τίτλο για χιουμοριστικές σειρές του τύπου «10 Λεπτά Κήρυγμα», διαπιστώνουμε ότι πρέπει να προσφέρουμε το ίδιο παλιό και καλό κρασί σε νέους ασκούς και στάμνες και μάλιστα με ελκυστικό, πάντα, τρόπο. Αυτή είναι, άλλωστε, και μία από τις προκλήσεις του Ευαγγελισμού ή του Επανευαγγελισμού. Απαιτούν, λοιπόν, οι ακροατές από τον κάθε διάκονο του κηρύγματος να υπάρχει περιεχόμενο, καλή προετοιμασία και σεβασμός στο χρόνο τους. Βέβαια, ακόμα κι αν έχει στη διάθεσή του ο σύγχρονος κήρυκας του Ευαγγελίου όλα αυτά τα μέσα και εφαρμόζει τις σύγχρονες αρχές διαδόσεως του Θείου Λόγου, σε πρώτη προτεραιότητα παραμένει πάντα η γνωριμία με το ποίμνιο και η αγάπη του γι' αυτό που κάνει. Με άλλα λόγια να υπάρχει το ενδιαφέρον και η προθυμία για θυσία. Να έχει συνήθεια αγαθή και έμφυτη να ψάχνει διαρκώς το απολωλός πρόβατο, την δέκατη αλλά χαμένη δραχμή.

Κάθε φορά που φέρουμε ως ποιμαντική υποχρέωση των ποιμένων την καταγραφή των ενοριτών, δεν εννοούμε απλώς ένα «φακέλωμά» τους και δεν υποθάλπουμε, φυσικά, τον γραφειοκρατικό εγκλωβισμό της ενορίας.¹² Αυτό στο οποίο αναφερόμαστε τώρα προκύπτει από την πρακτική των ίδιων των Ευαγγελιστών – Αποστόλων και δεν αφορά στυγνή και ανώφελη νομική υποχρέωση αλλά αναγκαία ποιμαντική πρακτική. Κατά τη ρήση: «Το απρόσληπτον και αθεράπευτον», αντιλαμβανόμαστε ότι είναι ανάγκη να γνωρίσουμε το χαρακτήρα και να προσεγγίσουμε την προβληματική της περιοχής, στην οποία θέλουμε να ασκήσουμε μία *Ποιμαντική Στρατηγική*.

¹² Ας μην ξεχνάμε, παράλληλα, ότι Κανονισμός της Εκκλησίας μας αναφέρεται στην υποχρέωση της απογραφής των ενοριτών από τον εφημέριο κάθε ενορίας.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Είναι δυνατό να αναρωτηθεί και να ρωτήσει κάποιος:

«Τι μπορεί να χρειάζονται οι αριθμοί και τα απογραφικά στοιχεία;»

Ως απάντηση, μπορούμε να τον παραπέμφουμε στις πάμπολλες χρήσεις και χρησιμότητες, που έχει το να αναγνωρίζει ο ποιμένας το ποίμνιό του, δηλαδή να έχει τις απαντήσεις στα ποιμαντικά ερωτήματα: *Ποιόν ποιμαίνει, που, σε τι, ...*

Την πιο πάνω ερώτηση μπορούμε, βέβαια, να την ακούσουμε κι ως εξής:

*Χρειάζεται να ξέρει ο βοσκός πόσα είναι τα πρόβατά του,
ώστε αν χαθεί ακόμα κι ένα από αυτά να ξεσηκωθεί, να βγει στους
γκρεμούς και στις ερημίες και να ψάχνει μέχρι να το βρει;*

Καταλαβαίνουμε, με τον τρόπο αυτό, πέρα από τις όποιες αγιογραφικές αντιστοιχίες¹³, πως η ωφέλεια που προέρχεται από το να γνωρίζει, αυτός που θέλει να ασκήσει ποιμαντικό έργο, το ποίμνιο και τα διάφορα χαρακτηριστικά του, είναι πραγματικά σημαντική και αναγκαία. Κι αυτό συμβαίνει καθώς βοηθά στην εφαρμογή του σωτηριολογικού έργου της Εκκλησίας μέσα στον κόσμο.

Έχει ενδιαφέρον μια λογοτεχνική παρένθεση στο θέμα μας, ώστε να δούμε το πώς βιώνει την *Ενορία και την Ενοριακή ζωή ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης*¹⁴, και συγκεκριμένα πώς βλέπει τους πιστούς ως Ποίμνιο. Για τους ποιμένες, λέει λοιπόν, το ποίμνιο «δεν είναι μόνο οι ενορίτες που τους βλέπουν καθημερινά και τους γνωρίζουν με τα μικρά τους ονόματα καθώς «ο ιερέυς τα ονόματα όλων των ενοριτών ... εγνώριζε δε από μνήμης όλα τα ονόματα της ποιμνης, ζωντανά κι αποθαμένα»¹⁵, αλλά μάλιστα και οι «ξωμερίτες» (2,125), οι οποίοι ζουν στα Καλύβια (2,126) ή αλλού στην εξοχή». Στην αντίθετη περίπτωση, παραβιάζουμε εκ των πραγμάτων βασικές αρχές της Ποιμαντικής όπως ότι: α) ο πιστός γνωρίζει τον εφημέριο της ενορίας του προσωπικά και β) ο εφημέριος γνωρίζει τους ενορίτες του προσωπικά.¹⁶

¹³ Πρβλ. Ματθ. 18,12 και Λουκ. 15,4 αλλά και σχετική παραβολή με τη χαμένη δραχμή (Λουκ. 15,8-10)

¹⁴ Από το ομώνυμο άρθρο του Πρεσβ. π. Κωνσταντίνου Ν. Καλλιανού στο περιοδικό «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ», Απρίλιος 2001, σ. 24-26

¹⁵ Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ΑΠΑΝΤΑ, επιμ. Ν.Δ.Τριανταφυλλόπουλος, εκδ. ΔΟΜΟΣ, Αθήνα 1981-1988, από το διήγημα «Στο Χριστό στο Κάστρο» 2,297

¹⁶ Γουσίδη Αλέξ., Ποιμαντική στη σύγχρονη κοινωνία. Εγχειρίδιο ποιμαντικής κοινωνιολογίας, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1984, σελ. 85

Σε σχετική παραβολή¹⁷ ο Κύριος δίνει το στίγμα του καλού Ποιμένα και υπογραμμίζει το γεγονός, ότι ο Ποιμένας καλεί τα πρόβατά του «κατ' όνομα» και αυτά τον ακολουθούν καθώς γνωρίζουν τη φωνή του. Έτσι, οι πιο πάνω αρχές της Ποιμαντικής κωδικοποιούνται εύκολα στα λόγια του Κυρίου: «Γινώσκω τα εμά και γινώσκομαι υπό των εμών»¹⁸. Αυτονόητο είναι πως η ανάπτυξη και των δύο πιο πάνω αναφερομένων σχέσεων συντείνει να βοηθήσει και στην γνωριμία των ενοριτών μεταξύ τους.

Κλείνουμε την μικρή μας αναφορά στο έργο του επανευαγγελισμού της Ενορίας με ένα...«μυστικό». Ο Ευαγγελισμός ή Επανευαγγελισμός της Ενορίας δεν γίνεται από τον Εφημέριο, τουλάχιστον όχι μόνο από αυτόν. Γίνεται από τον Θεό, με τη χάρη του Θεού. Για να πετύχει, όμως, η «συνταγή» πρέπει το μίγμα να περιέχει και τους συνεργάτες. Τους λαϊκούς που θα δώσουν το χρόνο τους, θα διαθέσουν τις ικανότητες και τα μέσα τους για να ενισχύσουν, να υποστηρίξουν και γιατί όχι να αναπληρώσουν και να συμπληρώσουν εκεί που ο Ιερέας αδυνατεί και χρειάζεται την συνδρομή τους. Ας πάψουμε, όμως, και να επαναπαυόμαστε στην ιδέα ότι συν-ευαγγελιστής λαϊκός είναι μόνον ο Εκκλησιαστικός Επίτροπος, ή ένα πνευματικοπαίδι ή μόνον ο Θεολόγος, που τυχαίνει να μένει στη γειτονιά ή τη συνοικία μας. Δεν επαρκούν ή, έστω, δεν φθάνουν. Και γρήγορα θα επέλθει, από μέρους τους, και η κόπωση. Είναι, λοιπόν, ο κάθε Χριστιανός αυτός που ευαγγελίζεται τον κόσμο και συνεπώς και την ενορία. Πώς; Με το επαναστατικό και σωτήριο μήνυμα της Εκκλησίας, το οποίο το αναδεικνύει και το παρουσιάζει με τα λόγια και όλα τα προαναφερθέντα μέσα, τόσο τα σύγχρονα και ελκυστικά, όσο και τα παλαιά αλλά δοκιμασμένα, εφόσον μπορεί, αλλά πρώτα απ' όλα με την ζωή του, την προσευχή του και την ανθρωπιά του.

Ανακεφαλαιώνοντας τις απαντήσεις στο ερώτημα του Επανευαγγελισμού της Ενορίας, με σκοπό ένα πνευματικό, εκκλησιαστικό, χριστιανικό βιώσιμο μέλλον, είδαμε ότι πρέπει να στρέψουμε το ενδιαφέρον και την προσοχή μας στις μεθόδους και τις τακτικές που χρησιμοποίησαν οι ίδιοι οι Απόστολοι για τον πρώτο Ευαγγελισμό της Οικουμένης. Και είδαμε το πώς εκδηλώθηκε το ενδιαφέρον τους και η μέριμνά τους για τις δεκτικές, στη διδασκαλία του Κυρίου, ψυχές.

* Όλες οι ενέργειές τους γίνονταν στο όνομα του Κυρίου.

¹⁷ Ιω. 10,1-6

¹⁸ Ιω. 10,14

* Οι ενέργειες αυτές είναι η μετάδοση της θείας Κοινωνίας και το κήρυγμα. Αυτό που ονομάζουμε λατρεία.¹⁹

* Η ομιλία γίνεται με σύνεση με τα κατάλληλα λόγια και σύγχρονα μέσα σε δεδομένη ευκαιρία. Αυτό που ονομάζουμε μαρτυρία.

* Επισκέπτονται τους πιστούς και τους συμπαραστέκονται στον πόνο τους. Είναι ό,τι ονομάζουμε κοινωνία.

* Στέλνουν Επιστολές και Συνεργάτες όταν η δική τους αυτοπρόσωπη παρουσία καθίσταται αδύνατη.

* Κάνουν εράνους και συλλέγουν αγαθά για τους ενδεείς χριστιανούς. Αυτό που ονομάζουμε διακονία. Ακόμα:

* Γνωρίζουν το «ποιμνιό» τους, «κατ'όνομα!»²⁰

Λατρεία, Μαρτυρία, Κοινωνία, Διακονία αποτελούν, λοιπόν, ένα τετράπτυχο ποιμαντικής δράσης και στρατηγικής.

Ολοκληρώνουμε τις σκέψεις αυτές, «ακούγοντας» τρεις σκέψεις από το ημερολόγιο ενός ιερέα²¹:

1. Καθημερινά διαπιστώνω ότι χάνονται ψυχές. Μια απλοϊκή και πάσχουσα από αμνησία γερόντισσα μου είπε την ώρα που κτυπούσα την καμπάνα για εσπερινό:

- Βαρέσεις δεν βαρέσεις, δεν σου'ρχεται κανένας στην εκκλησιά.
- Δεν πειράζει, ψιθύρισα.

Όλο το βράδυ στριφογύριζε στο μυαλό μου η κουβέντα της γριάς. Μου είπε μια πικρή αλήθεια. Αγωνίζομαι ν'αντιμετωπίζω την αδιαφορία του ποιμνίου μου με αισιόδοξη υπομονή.

2. Οι ενορίτες μου είναι δυσκίνητοι προς την εκκλησία. Αντίθετα είναι ευκίνητοι, όταν έρχεται στο χωριό ο ταχυδρόμος ή ο γιατρός, Στον πρώτο γιατί φέρει τις συντάξεις, στο δεύτερο για να προμηθευτούν το στήριγμα των γηρατειών του, τα φάρμακα.

¹⁹ Βλ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Αλεξάνδρου, *Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1997, σσ. 57-62

²⁰ Οπωσδήποτε η τακτική του Αποστόλου Παύλου να στέλνει προσωπικές επιστολές στις τοπικές εκκλησίες και να ρωτά για τους χριστιανούς με το όνομά τους, φανερώνοντας, έτσι, μια φωτογραφική αντίληψη των αποδεκτών των επιστολών του, δείχνει πόσο διαφορετικά είναι τα πράγματα σήμερα σε σχέση με την πρώτη, την αρχαία Εκκλησία. Αλλά και νωρίτερα, όταν πρώτα απ'όλα, ο ίδιος ο Κύριος κάνει την «αναφορά» Του προς τον Πατέρα, λίγο πριν την προδοσία στον κήπο «πέραν από τον χείμαρρον των Κέδρων», όπου αναφέρει ότι όλους τους μαθητές τούς διαφύλαξε πλην ενός, του υιού της απωλείας. Άλλωστε ο ίδιος ο Κύριος, πάλι, σε σχετική παραβολή δίνει το στίγμα του καλού Ποιμένα και ορίζει μάλιστα ότι ο Ποιμένας καλεί τα πρόβατά του «κατ'όνομα» και αυτά τον ακολουθούν καθώς γνωρίζουν τη φωνή του. Σε άλλο σημείο η Καινή Διαθήκη μιλά για τον κύκλο των 70 μαθητών και στις Πράξεις Αποστόλων πάλι αναφέρεται ότι την ημέρα τής Πεντηκοστής πίστεψαν «ψυχαί ωσει τρισχίλιαι» ενώ μετά την ομιλία του Αποστόλου Πέτρου στο Ναό καταγράφεται ότι «εγενήθη ο αριθμός των ανδρών ωσει χιλιάδες πέντε».

²¹ Από ημερολογιακές σελίδες του Εφημερίου ακριτικής περιοχής π. Διονυσίου Τάση, στο συλλογικό βιβλίο «Ενορία. Προς μια νέα ανακάλυψή της», εκδ. Ακριτάς, στο κεφ. «Εν τω μεταξύ στις «άκρες»», σσ. 181-190

3. Και μία έκφραση της αγωνίας του:

Κύριε, στην εποχή μας τα απολωλότα γίναμε ενενήντα εννιά! Το ένα είναι κοντά σου.

*

Είναι φανερό, πώς για τον *αποτελεσματικό Επανευαγγελισμό* του χριστιανικού κόσμου απαιτείται η δραστηριοποίηση όλων των δυνάμεων της Ενορίας και μάλιστα του λαϊκού ανθρώπινου δυναμικού της, ως συνεργατών, κίνηση η οποία εμφανίζει πολλαπλές ωφέλειες.

Και είναι, παράλληλα, αντιληπτό, πως λέγοντας *αποτελεσματικό Επανευαγγελισμό* εννοούμε την αναζωογόνηση της Ευχαριστιακής Σύναξης στη συνείδηση και τη ζωή όλων μας. Από εκεί ξεκινούν και εκεί καταλήγουν όλα. Στη μυστηριακή διασύνδεση του απλού πιστού με τον Τριαδικό Θεό.

Ψηφίδα Β'

Ο ΕΠΑΝΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΧΡΟΝΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ «ΑΝΑΣΤΑΤΩΣΗΣ»

Η κρίση στις ανθρώπινες κοινωνίες και μέσα σε αυτήν και η κάθε είδους πνευματική «αναστάτωση», ήταν, είναι, αλλά και θα είναι, σταθερό και χαρακτηριστικό τους γνώρισμα. Λογικό και επόμενο, καθώς τις αποτελούν, στη συντριπτική τους πλειονότητα, άνθρωποι με αδυναμίες και ... αμαρτίες. Στον Παράδεισο, πάλι, δεν θα υπάρχει κρίση. Κι αυτό γιατί θα έχει προηγηθεί, με την Δεύτερη Παρουσία του Ιησού Χριστού, η τελική Κρίση όλων. Όπου θα ... «ξεμπροστιασθούμε» όλοι. Ή για να μιλήσουμε πιο ευαγγελικά, άπαντα θα είναι «γυμνά και τετραηλισμένα». Στην προς Εβραίους Επιστολή του αποστόλου Παύλου (Εβρ. 4,13), διαβάζουμε «*Και δεν υπάρχει κτίσμα αφανές μπροστά του, αλλά όλα είναι γυμνά και φανερωμένα μπροστά στα μάτια του. προς αυτόν εμείς θα δώσουμε λόγο*»²².

Όμως, έχουμε περάσει ήδη σε μία εξαιρετικά κρίσιμη πτυχή του θέματός μας. Καθώς η πνευματική αγωγή, είτε προληπτική, είτε θεραπευτική, είναι κλειδί για μια αγνή πίστη «νυν και αεί», και τώρα και στο μέλλον. Μήπως ο κάθε άνθρωπος, «μαθητευόμενος» της πνευματικής αγωγής, θα πρέπει να

²² (Εβρ. 4,13) «καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος».

έχει μέσα στο νου και την ψυχή τους, πως καμιά δυσκολία, ανασφάλεια, ψυχική δοκιμασία δεν συγκρίνεται και δεν μετράει μπροστά στην τελευταία και τελική κρίση;

Και φυσικά, η κατάσταση αυτή δεν κρύβει κάτι το τρομακτικό, είτε για τους μεγάλους είτε για τους μικρούς. Κι αυτό γιατί, για την κρίση-εξέταση αυτή έχουν δοθεί, από τα αρμοδιότερα χείλη και το καταλληλότερο Πρόσωπο, τα τελικά θέματα, ώστε να μπορεί να γίνει η απαιτούμενη προετοιμασία. Ο ίδιος, λοιπόν, ο Θεάνθρωπος Ιησούς, κατά την επίγεια παρουσία Του, μας παρέδωσε τα έξι κριτήρια-θέματα. Καταγράφονται με κάθε δυνατή σαφήνεια στο κατά Ματθαίον Ιερό Ευαγγέλιο, στο 25^ο κεφάλαιο και στους στίχ. 31 έως 46, στο λεγόμενο *Ευαγγέλιο της Κρίσης*.

Δηλαδή, όποιος με ανιδιοτέλεια και με αλτρουισμό και καθαρή αγάπη έδωσε φαγητό στον πεινασμένο, ξεδίψασε τον διψασμένο, φιλοξένησε τον ξένο, έντυσε τον γυμνό, επισκέφθηκε τον ασθενή και πήγε και είδε τον φυλακισμένο, με άλλα λόγια όποιος βοήθησε τον συνάνθρωπο που ζει μέσα στην κρίση, τότε αυτό το πράττει στον ίδιο τον Κύριο Ιησού Χριστό και θα λάβει τη θεία Χάρη να ξεπεράσει την προσωπική του Κρίση.²³

Υπάρχουν, πάμπολλες τέτοιες περικοπές και αναρίθμητα, ισχυρά σε δυναμικότητα παρόμοια χωρία του Ευαγγελίου, που μας «λύνουν τα χέρια» και επομένως, παρέχουν την δυνατότητα να προσφερθούν στην τράπεζα της εκπαίδευσης παραδείγματα και μηνύματα αισιοδοξίας. Συνολικά αυτός είναι άλλωστε ο λόγος και ο ρόλος του ΕΥ-ΑΓΓΕΛΙΟΥ. Να μεταδώσει την Καλή Αγγελία και καθετί καλό, που απορρέει από αυτήν. Με άλλα λόγια, να προσφέρει το δώρο του Υιού του Ανθρώπου στον άνθρωπο του κόσμου. Και αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό για το μέλλον.

Τι άλλο όμως προσφέρει το Ευαγγέλιο και συνολικά η Αγία Γραφή;

Πληθώρα μυστικών αισιοδοξίας. Και το «μυστικό», λέξη που γοητεύει τα παιδιά και τους νέους, δίνει και την ακόμα πιο σαγηνευτική αίσθηση της μύησης.

Ένας άνθρωπος στο δρόμο της γνώσης, μνημένος στα μυστικά της αιώνιας ζωής αλλά και της επίγειας χριστότητας –δηλαδή της εν τω κόσμω γαλήνης και ηρεμίας– αναπτύσσει τους θετικούς, αυτή τη φορά, μηχανισμούς κατά της απόρριψης, της απελπισίας, της μελαγχολίας, ενάντια στην ηττοπάθεια και τον εγκλωβισμό στο εγώ του. Η ενασχόληση

²³ Πρβλ. και Μπολτέτσου Τριαντάφυλλου, *Η Ποιμαντική της Προσφοράς*, στο περιοδικό: «ΝΕΑ ΕΥΘΥΝΗ», Μάιος-Ιούνιος 2011, τεύχ. 5ο, σσ. 310-312.

και μαθητεία στον λόγο του Θεού, δίνει, δηλαδή, Νόημα ζωής, εμφυτεύει και καλλιεργεί αντιστάσεις στο κακό και αναπτύσσει τρόπους υπέρβασης των δυσχερειών.

Οδηγητική για όλους μας είναι η προτροπή του Κυρίου, ως να κηρύττει έναν αγώνα εναντίον της ηττοπάθειας: «Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰωάν. 16, 33). Η παρουσία Του κοντά μας με τη γέννησή Του μας κάνει να συνειδητοποιούμε μια άλλη προτροπή, το μήνυμα του Αγγέλου προς τους ποιμένες: «Μὴ φοβεῖσθε...» (Λουκ. 2, 8-14).²⁴

Στο ὄλο αυτό κλίμα της ενίσχυσης της ψυχολογίας και της προσωπικότητας ευρύτερα του ανθρώπου, εντάσσονται και τα αγιογραφικά χωρία «πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει»²⁵ σε συσχετισμό με το «πάντα δε δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε»²⁶. Με ἄλλα λόγια, η Εκκλησία στην κάθε πρόκληση ἢ στον κάθε σκόπελο της ζωῆς παραθέτει ως λυδία λίθο το δικό της μήνυμα της σωτηρίας, της ἀνθρώπινης αξιοπρέπειας και της αγωνιστικῆς κατὰ των παθῶν διάθεσης.²⁷

Ἐνα ἄλλο στοιχεῖο, που προσφέρει ἡ πνευματικὴ ἀγωγή στον νέο ἄνθρωπο, στο πλαίσιο μιας κοινωνίας σε κρίση, ὅπου εἶναι ἀναμενόμενο να ἀναπτύσσονται συγκρούσεις με τον διπλανό και ἀρνητικὲς σκέψεις, ἰδίως στις σύγχρονες πολυπολιτισμικὲς κοινωνίες μας²⁸, για τον ἄλλο, εἶναι ἡ πληροφορία πως ἡ ὀρθοδοξία τηρεῖ στάση ἀνεκτικότητας, και σεβασμοῦ προς τις γνωστὲς θρησκείες, καθὼς σέβεται πρῶτα ἀπὸ ὅλα το αὐτεξούσιο, που ἔχει δώσει ὁ Θεός στον ἄνθρωπο. Βρίσκεται σε ἐξαιρετικὰ χαμηλά επίπεδα σε θρησκευτικὸ ρατσισμό, συμβιώνει με ἄλλες ομάδες χωρίς να ἀνεγείρει ζητήματα μισαλλοδοξίας, δεν διστάζει να σώσει ἰουδαίους στο θρήσκευμα κατὰ την γερμανικὴ κατοχή, δεν δυσκολεύει ἀνθρώπους μόνο και μόνο ἐπειδὴ φοροῦν μαντήλα, δεν διστάζει να ὀργανώσει ἀνθρωπιστικὲς ἀποστολὲς ἀκόμα και σε μέρη, ὅπου δεν ὑπάρχει ἶχνος χριστιανῶν (σεισμοὶ και ἄλλες θεομηνίες σε χώρες της Ἀσίας και ἀλλοῦ).

²⁴ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, *Ἡ Κρίση και ἡ κρίση*.

(www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/worship/stavropoulos_krisi.pdf)

²⁵ Α΄ Κορ. 10,23

²⁶ Α΄ Θεσσαλ. 5,21

²⁷ Μπολτέτσου Τριαντάφυλλου, *Τα Μέσα Ενημέρωσης στη Χριστιανική Αγωγή. Τρεις Προτάσεις Περιεχομένου*, Αθήνα 1999

²⁸ Περισσότερα στο Μπολτέτσου Τριαντάφυλλου, *Ποιμαντικές Διαστάσεις σύγχρονης Πολυπολιτισμικής Θεολογίας*, στο Επιστημονικό Περιοδικό «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Τόμος: 81, τεύχος 2^ο, Απρίλιος – Ιούνιος 2010, σσ. 81-118.

Δεν πιστεύουμε πως όλα αυτά θα θεωρούταν αυτονόητα για την αγαπημένη μας χώρα Ελλάδα, εάν δεν είχαμε όλοι μπολιαστεί – άλλος λιγότερο και άλλος περισσότερο, άλλος ως μαθητής και μόνο, και άλλος ως τακτικός εκκλησιαζόμενος- με το πνεύμα της διδασκαλίας του Κυρίου Ιησού Χριστού.

Ενισχυτικά στην ψυχική υγεία του ανθρώπου δρουν, φυσικά, τα ιερά μυστήρια, οι υπόλοιπες ακολουθίες και οι προσευχές της Εκκλησίας. Η Εξομολόγηση αποτελεί χωνευτήρι των ενοχών, των παθών, των προβλημάτων. Η Θεία Ευχαριστία λειτουργεί ως φάρμακο αθανασίας. Το ιερό Ευχέλαιο ενισχύει το σύνολο της ψυχοσωματικής ανθρώπινης οντότητας. Οι Παρακλήσεις στον Κύριο, την Υπεραγία Θεοτόκο και τους Αγίους μόνο παράκληση-παρηγοριά μπορούν να προσφέρουν σε κάθε δοκιμαζόμενο από κάθε πνευματική, ψυχική και σωματική ασθένεια.

Επιπλέον, τα παραδείγματα, η ζωή και το έργο των Αγίων προσωπικότητων της Εκκλησίας μας, εμπνέουν, και η αυτοθυσία για τον συνάνθρωπο και η επιμέλειά τους για τη σωτηρία της ψυχής τους νοηματοδοτούν την δύσκολη ή άνοστη, κάποιες φορές, καθημερινότητα.

Και δεν είναι μόνο το ευαγγέλιο, οι λειτουργίες και τα συναξάρια. Η χριστιανική αγωγή μπορεί να αναδείξει το θρησκευτικό γεγονός μέσα από την φυσική (παράδειγμα η Κοσμολογία του Μεγάλου Βασιλείου), ή την πνευματική αναζήτηση μέσα από την ποίηση και τη λογοτεχνία. Δεν είναι τυχαίος ο Ελύτης και συνεπώς η εκτίμηση πως «στην ποίησή του, ιχνηλατείται, από πεινασμένους για ουρανό αναζητητές, το Μυστήριο, η διαισθητική μας προσέγγιση στο αντιφέγγισμα της αιωνιότητας που συντηρεί τον χρόνο. Ο Ελύτης ανασυνθέτει την βαθύτερη πραγματικότητα της ανθρώπινης ζωής»²⁹.

Η πνευματική αγωγή διαθέτει και ακόμα πιο ρηξικέλευθη άποψη για την οικονομική κρίση, για τον πλούτο γενικότερα. Στο τροπάριο των αποστίχων του εσπερινού της Μεγάλης Τετάρτης, ρωτά ο υμνωδός τον Ιούδα και μαζί κάθε αγχωμένο για το χρήμα Χριστιανό: **«εἰ γὰρ πλοῦτον ἠγάπας, τί τῷ περὶ πτωχείας διδάσκοντι ἐφοίτας;»** Δηλαδή: *Εάν αγαπούσες τον πλούτο, για ποιον λόγο μαθήτευες κοντά στον δάσκαλο της πτωχείας;*

²⁹ <http://www.romfea.gr/ekklisies/ekklisia-tis-ellados/23360-2014-04-01-10-05-32> (Εκδήλωση της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών για τον Ελύτη, την 1^η Απριλίου 2014)

Εύστοχα ο Οικουμενικός Πατριάρχης μας κ. Βαρθολομαίος αναφέρει σε ομιλία του σχετικά: *«Η χριστιανική θρησκευτική αγωγή συντελεί εις το να αποκτήση ο νέος ηθικάς αρχάς συμπεριφοράς. Βεβαίως πολλάί πηγαί ηθικής προτείνονται, αλλά εκείνη η οποία ασκεί την εντονωτέραν επίδρασιν εις την ψυχήν του παιδός και του νέου είναι η έχουσα ως αναφοράν της την πίστιν εις τον Θεόν της αγάπης, τον πάνσοφον και πατρικόν, ο οποίος δίδει οδηγίας συμπεριφοράς ακριβώς διά το καλόν του ανθρώπου και όχι ως εκδήλωσιν μιας αυθαιρέτου ισχυράς θελήσεως»*³⁰.

Συμπληρωματικά, ο σύγχρονος λόγος της πνευματικής αγωγής μπορεί, βέβαια, να συμβουλεύει ακόμα και το *«Να ταξιδέψετε, να διαβάσετε, να αμφισβητήσετε, να ακούσετε μουσική, να δημιουργήσετε, να βρείτε το μεγαλείο που σας έχει δωρίσει ο Θεός, στην καρδιά σας, να αναζητήσετε τη γνώση που θεμελιώνει ελπίδα και προοπτική»*. Και αποτελεί η φράση αυτή παρότρυνση, που απηύθυνε ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος μιλώντας, στα παιδιά του κέντρου δημιουργικής απασχόλησης παιδιού της «Αποστολής», «*Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Δημήτριος*», στο Μοσχάτο.³¹

³⁰ Απόσπασμα από ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, που πραγματοποιήθηκε το 2005 στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, σχετικά με τον χαρακτήρα της θρησκευτικής αγωγής των μαθητών. Επίσημο Δελτίο της Εκκλησίας της Ελλάδος "ΕΚΚΛΗΣΙΑ" έτος ΠΒ', τευχ. 9, Αθήνα Οκτώβριος 2005.

³¹ <http://www.romfea.gr/ektakta-nea-2/23364-2014-04-01-15-14-23>

**ΕΝΟΡΙΤΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.
ΜΙΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΜΦΙΔΡΟΜΗ ΣΧΕΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΥΓΙΕΣ ΜΕΛΛΟΝ**

Θέλοντας να προσεγγίσουμε την σχέση αμοιβαιότητας ανάμεσα στον Χριστιανό και την Εκκλησία του σε επίπεδο Ενορίας, θελήσαμε να καταγράψουμε σε αδρές γραμμές κάποια από τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά αυτού του συνδέσμου.

Ο σκοπός μας, μέσω μίας εύληπτης αναφοράς περί υποχρεώσεων και δικαιωμάτων, χωρίς όμως να σχετίζεται με μία βαλτωμένη καθηκοντολογία, είναι η βελτίωση των σχέσεων εντός του ζωντανού κυττάρου της Ενορίας, όπου όλες οι δυνάμεις θα συν-εργάζονται για την μακροήμερευση και υγεία αυτού του δομικού στοιχείου στο σώμα της Εκκλησίας.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν:

Ο **Ενορίτης**, ο **πιστός**, που ανήκει σε μία Ορθόδοξη Χριστιανική Ενορία έχει το αυτονόητο δικαίωμα να διαθέτει **Ποιμένα - Εφημέριο - Λειτουργό** για τα ιερά Μυστήρια της Εκκλησίας.

Ποιμένα, που να **νοιάζεται** γι' αυτόν, ως Ενορίτη του, και την οικογένειά του. Που να είναι δίπλα του στις λύπες και τις χαρές του.

Ποιμένα, που να **αναγνωρίζει** προσωπικά τον Ενορίτη του και τις πνευματικές του ανάγκες, αλλά και ο Ενορίτης, να γνωρίζει τον Εφημέριό του, σύμφωνα με αυτό, που διδάσκει ο ίδιος ο Κύριος Ιησούς Χριστός, στην παραβολή του ποιμένα και των προβάτων.³² Ότι, δηλαδή, ο ποιμήν ο καλός γνωρίζει ακόμα και το όνομα όλων όσων έχει υπό την ευθύνη του και το ποίμνιο γνωρίζει προσωπικά αυτόν, που ασκεί τον ρόλο του πνευματικώς υπευθύνου του.

Εφημέριο, που να τον ποιμαίνει και όχι να τον ... «πημαίνει», δηλαδή να τον βλάπτει. Να τον προστατεύει από τους λύκους και όχι να τον λυμαίνεται.³³

³² Στο κατά Ιωάννη ιερό Ευαγγέλιο 10,14-15

³³ Θυμόμαστε έναν βασικό λόγο του Χριστού μας προς τον απόστολο Πέτρο «*εάν με αγαπάς Πέτρο ποιμάνει τα πρόβατά μου*» και σχολιάζει σχετικά και επιτυχημένα ο άγιος Αθανάσιος ο Πάριος: «*Ποίμναινε ουχί άρμεγε ή κούρευε ή κατάτρωγε τα πρόβατά μου. Διότι αυτό δεν είναι ποιμάνειν αλλά πημαίνειν [βλάπτειν] τα πρόβατα*». Πρβλ. ένα εξαιρετικό κείμενο του καθηγητή Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου «*Η προδοσία των ποιμένων και η καλή ποιμαντική*», www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/worship/stavropoulos_prodosia.pdf

Έχει, γενικότερα, ο Ενορίτης το δικαίωμα να ζητά σοβαρούς και μορφωμένους Κληρικούς. Έχει δικαίωμα να ζητά Κληρικούς, όλων των βαθμίδων, πνευματικούς και πεπαιδευμένους στην ζωή και την πράξη της Εκκλησίας.

Έχει όμως την υποχρέωση να τους σέβεται, να τους υπολογίζει, να τους στηρίζει.

Ο κάθε Ενορίτης έχει δικαίωμα σε μία ομαλή και γνήσια χριστιανική **ενοριακή ζωή**, εντός και εκτός της Εκκλησίας, που να του χαρίζει εσωτερική γαλήνη, ανάπαυση, κατάνυξη και ελπίδα.

Μπορεί να απαιτεί το καλύτερο για την ζωή της Ενορίας του: ιερές ακολουθίες, ποιμαντικές δραστηριότητες, πνευματικές ευκαιρίες. Όμως, και ο Ενορίτης οφείλει και ο ίδιος να τις παρακολουθεί, να τις στηρίζει και να τις συνδράμει. Οφείλει να συμμετέχει στη ζωή, την λειτουργία και την οργάνωση της Ενορίας του. Οφείλει να αποτελεί τον βοηθό του Ιερέα του, τον υποστηρικτή της εκκλησιαστικής κοινότητας με τέτοιο τρόπο, ώστε να αξιοποιεί το ένα ή περισσότερα χαρίσματα, που του έχει δώσει ο Θεός προς όφελος της μίας, αγίας, καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας του Χριστού.

Υφίσταται, ακόμα, το δικαίωμα στα **Ιερά Μυστήρια** και σε αυτά να συμμετέχει, να τα απολαμβάνει, να τα προσλαμβάνει **δωρεάν**, όπως ακριβώς και ο Ιερέας έλαβε την θεία Χάρη της Ιερωσύνης του δωρεάν.

Ο ίδιος ο πιστός, από την άλλη πλευρά, έχει υποχρέωση να τηρεί τους Κανόνες, τους Νόμους, τις Πνευματικές διατάξεις της Εκκλησίας του. Κυρίως, όμως, να βηματίζει σε όλες τις φάσεις της ζωής του, σύμφωνα με τη Διδασκαλία του Κυρίου Ιησού Χριστού.

Παράλληλα, από αυτό το γεγονός συνεπάγεται και ένα ακόμα δικαίωμά του. Το δικαίωμα στην Εκκλησιαστική **Κατήχηση**, την **Μαθητεία** των ιερών Πραγμάτων, στην Θεολογική **Κατάρτιση**.

Ο Ενορίτης πρέπει φυσικά να έχει τουλάχιστον έναν **ιερό χώρο, την Εκκλησία του, τον Ναό του**. Ο χώρος αυτός θα αποτελεί την βάση, απ'όπου ο Κληρικός, ο Ιερέας, ο Εφημέριος και Ποιμένας του, θα του καλύπτει τις πνευματικές του ανάγκες.

Βέβαια, εφ' όσον υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες και σχετικά ζητήματα, έχει το δικαίωμα ο Ενορίτης να περιμένει τον Ιερέα να έρθει στον δικό του χώρο ή σε άλλο μέρος, όπου θα εξυπηρετηθεί κάποια ποιμαντική-πνευματική ανάγκη.

Ο Ενορίτης, ως πνευματική οντότητα, ανήκει σε μία μεγαλύτερη **Οικογένεια**, την παγκόσμια Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία και εκ των πραγμάτων στην Ιερά Μητρόπολη της περιοχής του και έχει ως επικεφαλής της τοπικής του Εκκλησίας τον Αρχιερέα-Μητροπολίτη.

Ο Ενορίτης δεν φοβάται και δεν διστάζει να **διακηρύττει** την **ιδιότητά** του αυτή. Επιπλέον, όταν ονειδίζεται το όνομα του Κυρίου ή όταν συκοφαντείται είτε ο ιερέας του, είτε ο συνενορίτης του, είτε –γενικότερα– όταν θίγεται η Αλήθεια, έχει το θάρρος να μιλά και να **υπερασπίζεται** την ακρίβεια και την ορθότητα των πραγμάτων. Κάνει τον Σταυρό του και δίνει την μαρτυρία της Αλήθειας και της Αγάπης. Έχει και πάλι ο ίδιος ο Κύριος αποκαλύψει: *Καθένας, λοιπόν, που με πίστη και θάρρος και χωρίς να φοβάται τους διωγμούς, θα με ομολογήσει Σωτήρα του και Θεό του εμπρός στους ανθρώπους, θα τον ομολογήσω και εγώ έμπροσθεν του ουρανού Πατρός μου ως δικό μου.*³⁴

Τέλος, είμαι Ενορίτης δεν σημαίνει ότι είμαι Χριστιανός μόνο μέσα στην Εκκλησία και μόνο κάθε Κυριακή. Σημαίνει, ότι **διαρκώς** προσεύχομαι, ότι **αδιαλείπτως** προσφέρω και ότι πάντοτε **σέβομαι και αγαπάω τον Θεό, τον Πλησίον, την Φύση** αλλά και τον ίδιο μου τον **Εαυτό**. Ο χρυσός κανόνας του Κυρίου μας αναφέρει: *Όπως θέλετε να κάνουν και να συμπεριφέρονται απέναντί σας οι άνθρωποι, έτσι και σεις να πράττετε και να συμπεριφέρεστε προς αυτούς.*³⁵

Συμπερασματικά, Ενορία και Ενορίτης θεμελιώνουν μία αμφίδρομη σχέση, όπου υπάρχουν υποχρεώσεις και δικαιώματα και από τις δύο πλευρές, ώστε να μεγαλουργήσουν.

Σύνδεσμος ανάμεσα στα δύο αυτά είναι ο ίδιος ο Θεός. Γι' αυτό και η κατά Θεόν συνεργασία τους δίνει αποτελέσματα ουράνια και θεϊκά.

³⁴ Ματθ. 10,32

³⁵ Λουκ. 6,31 και Ματθ. 7,12

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ - ΕΓΓΥΗΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Η βασική Ποιμαντική κατεύθυνση για την Ορθόδοξη κατ'Ανατολάς Εκκλησία του Ιησού Χριστού είναι και για τον 21^ο αιώνα η **Ποιμαντική της Προσφοράς**. Ιδιαίτερα με την Εκκλησία να τελεί πλέον υπό διαρκή κρίση και κριτική από πιστούς και μη, εμφανίζεται αδήριτη η ανάγκη της ουσιαστικής επικέντρωσης και της μεγαλύτερης συγκέντρωσης σε αυτήν ακριβώς την δράση της προσφοράς.

Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι αν χρειαστεί, θα βγουν από την πρώτη γραμμή οι επιβλητικές τελετές με τη λεγόμενη «βυζαντινή μεγαλοπρέπεια», θα αφεθεί, για την ώρα, το ένδοξο παρελθόν, δεν θα γίνεται άσκοπη επίκληση των συνταγματικών και λοιπών δικλείδων θρησκευτικής ασφάλειας, που οι διάφορες πρόσκαιρες κοσμικές εξουσίες έχουν «παρ-χωρήσει» στην θεοϊδρυτη και υπεραιώνια Εκκλησία. Όλα αυτά υπάρχουν, αλλά χρειάζεται να έρχονται στο προσκήνιο ευκαίρως και όχι ... ακαίρως.

Ο κόσμος έχει πλέον αλλάξει και έχει «μεταλλαχθεί». Υπεύθυνες για αυτήν την «αλλοίωση» είναι οι κοσμογονικές επιδράσεις της παγκοσμιοποίησης, η αφειδώς παρεχόμενη (συχνά κατευθυνόμενη) ενημέρωση, ο νέος τρόπος ανατροφής και εκπαίδευσης των ανθρώπων βάσει των αρχών μιας ελευθεριότητας, χωρίς αυθεντίες και θέσφατα, ακόμα και αυτός ο νεοφυής «δικαιωματισμός».

Επιπλέον, ο κόσμος ολόκληρος κάτω από το κράτος του φόβου, της ανασφάλειας και της ελαχιστότητάς του μπροστά στα μεγάλα σχέδια, που έχει την βεβαιότητα, ότι διαρκώς τεκταίνονται και μάλιστα εις βάρος του, αντιμετωπίζει διαρκώς και σχολιάζει ολοένα και πιο αυστηρά, συχνά δε και άκομψα, και την Εκκλησία.

Αυτό κάποια στιγμή και πάλι θα αλλάξει. Πάλι λόγω των συνθηκών, αλλά κυρίως λόγω της εκκλησιαστικής πολιτείας και συμπεριφοράς. Ιστορικά, ούτε στην αρχαία Ρώμη ήταν η Εκκλησία αρεστή, ούτε στην Αναγέννηση και τον Διαφωτισμό βρέθηκε στο απυρόβλητο. Μα ούτε, πιο συγκεκριμένα για τον Ελλαδικό χώρο, μετά την Επανάσταση με την Αντιβασιλεία των Βαυαρών, ούτε και στο τέλος του αμέσως προηγούμενου αιώνα –λόγω κυρίως της ολοένα αυξανόμενης δυσαρέσκειας του φτωχού λαού (είχαν προηγηθεί δύο φοβεροί παγκόσμιοι πόλεμοι και κάμποσες εθνικές συμφορές), και της όποιας κυφορηθείσας αντιδραστικότητας, που έφερε ο αέρας της μεταπολίτευσης, ως συνέχειας μιας δύσκολης περιόδου

δικτατορίας, η Εκκλησία γνώρισε «χατιρική» αντιμετώπιση και άδολο σεβασμό. Κάθε φορά που η Εκκλησία αποδεχόταν, με αφελή ενθουσιασμό, τις όποιες «ευλογίες» της Πολιτείας, βρισκόταν απλώς πολλαπλώς ζημιωμένη. Άλλοτε γιατί την ενέπλεκαν σε σκάνδαλα, άλλοτε γιατί βρισκόταν να παίζει το παιχνίδι κάποιων πολιτικών χώρων, είτε και γιατί οπισθοχωρούσε στα δικαιώματά Της και έβαζε νερό στα συμφέροντά Της, για χάρη της διατήρησης της υποψίας ή καλύτερα της φαντασίωσης μιας καλής συνεργασίας και μιας γενικής σύμπνοιας. Όλα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα να γίνεται ελλειμματική και η προσφορά Της, ή έστω η εικόνα της προσφοράς Της, στο λαό και για το λαό.

Είναι μάλλον επιβεβλημένο να ορίσουμε τι θέλουμε να ενσωματώσουμε μέσα στη λέξη «προσφορά». Μα, τα πάντα όσα δίδαξε και έπραξε ο Κύριος, και όλα όσα στη συνέχεια δικαιολόγησαν και εξαγίασαν την θυσία των Αποστόλων και όλων των αυθεντικά γνήσιων χριστιανών, των «αγίων», των πρώτων αιώνων. Χωρίς να φτάσουμε στο ακραίο, ίσως, σημείο να δρούμε ως Εκκλησία, με τον ίδιο τρόπο που πράττουν για αιώνες οι Ρωμαιοκαθολικοί. Εννοούμε την τοποθέτηση από μέρους τους της προσφοράς σε κοινωνικό επίπεδο ως την αρχή, τη μέση και το τέλος της ύπαρξής τους, με κύρια σκοπιμότητα να αποκτηθεί η δύναμη της αναγνώρισης, η αποδοχή και ο σεβασμός. Όλα αυτά φέρνουν το επιθυμητό αποτέλεσμα της απόκτησης μίας ακόμα μεγαλύτερης κοινωνικής διείσδυσης, η οποία με την σχετική οικονομική επιρροή στοχεύει στην ενδυνάμωση της παπικής εξουσίας. Καλό το έργο αλλά λάθος η νοοτροπία και ο απώτερος στόχος της.

Η Ορθόδοξη Χριστιανική Θεολογία ως πρώτη προσφορά θέτει τη συμβολή Της στη σωτηρία της ψυχής του ανθρώπου. Δεν ξεχωρίζει, όμως, δυϊστικά την ψυχή από το σώμα. Έτσι θεωρεί σημαντική προσφορά, και κομμάτι ευθύνης Της, σε εφαρμογή και συνέπεια της σωτηριολογικής Της προσέγγισης, τη μέριμνα και για τις υπόλοιπες ανάγκες του ανθρώπου. Και αυτές είναι πολλές.

Έχουν με θεόπνευστο τρόπο κωδικοποιηθεί στο Ευαγγέλιο της Κρίσης, στην περικοπή δηλαδή εκείνη που βρίσκεται στο 24^ο κεφάλαιο του κατά Ματθαίον Ιερού Ευαγγελίου, όπου αναφέρονται τα συμβάντα της Δεύτερης και Ένδοξης, αυτή τη φορά, Παρουσίας του Κυρίου Ιησού Χριστού.

«Τα κριτήρια της Κρίσης είναι εξαπλά, και έχουν να κάνουν με τη γυμνότητα, την πείνα και τη δίψα, δηλαδή με την ουσιαστική φτώχεια,

καθώς και με την ασθένεια, την ανεσιτότητα και τον εγκλεισμό, δηλαδή με τον κοινωνικό αποκλεισμό. Εάν δούμε το όλο αποκαλυπτικό σκηνικό της Κρίσεως από μία ποιμαντική - ερμηνευτική πλευρά, τότε θα αντιληφθούμε πως η τραγικότητα της εξιστόρησης των μελλούμενων γεγονότων έχει να κάνει με την μετάδοση, την αποκάλυψη ενός παγκόσμιου μυστικού». ³⁶ Όποιος βοηθάει τον ανήμπορο, όποιος δηλαδή προσφέρει στον πλησίον, είτε προσωπικά είτε φυσικά και ως ομάδα ³⁷, ως εκκλησία δηλαδή, γεύεται τον Παράδεισο από αυτήν ακόμα τη ζωή αλλά -και κυρίως- στην αιώνια. Αυτό σημαίνει ότι η προσωπική και άδοξη ενασχόληση με τον πάσχοντα πλησίον προσδίδει και «απονέμει» τη χαρά στην ψυχή του ανθρώπου. Παρεμπιπτόντως, αντιλαμβανόμαστε πως είναι λογικό το όλο αυτό μυστικό να περικλείεται από μυστήριο, προκειμένου να ... πείσει τους δύσπιστους και να ωθήσει προς αυτήν την κατεύθυνση τους αδύναμους ανθρώπους. Σήμερα μάλιστα υπάρχουν ακόμα περισσότερες μορφές προσφοράς. Αυτό το γνωρίζει καλά η Ποιμαντική της Εκκλησίας. Αυτό και οφείλει διαρκώς και αποκλειστικά να πράττει. Και στο δυσχερές παρόν αλλά και στο μακροχρόνιο μέλλον...

Δεν ωφελεί, πια, να προβάλλουμε απλώς τη διακονία του χθες, χωρίς μάλιστα ορατή συνέχεια. Επιπλέον, μας έχει ήδη προσπεράσει ο καιρός, που ευνοούσε να κουβεντιάζουμε για τη διακονία του σήμερα. Οφείλουμε να σχεδιάζουμε με χρονοδιαγράμματα την πολυσχιδή διακονία, τη σωτηριολογική, την ψυχολογική, την ποιμαντική, την ανθρωπιστική, την κοινωνική, την χριστιανική, με άλλα λόγια, ποιμαντική του μέλλοντος και να την υλοποιούμε ταυτόχρονα ... από σήμερα. Μόνο έτσι η Εκκλησία θα συνεχίσει με τη ζεστασιά και τη συνέπεια, που ζητά ο Κύριος -και όχι με το άλγος της χλιαρότητας - να εκτελεί με ιερό δέος το ρόλο της στρατευόμενης Εκκλησίας. Μιας Εκκλησίας στρατευόμενης στο καλό του ανθρώπου ως συνόλου, σε κάθε περίπτωση και σε κάθε χρονική περίοδο, με βάση τις ποιμαντικές αρχές της πρόσληψης, της συνέργειας, της φιλοκαλίας, της εμπειρίας, και με την ενεργοποίηση της στάσης της φιλοξενίας με τα δύο σκέλη της, την υποδοχή και την αγάπη ³⁸, με ποιμαντική διάκριση και χαρισματική ευρηματικότητα, με αίσθημα ευθύνης, με ουσιαστικό ενδιαφέρον και έλλειψη εφησυχασμού.

³⁶ Σχετική μας αναφορά πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Εφημέριος», φύλλο 9, Οκτώβριος 2010, σ. 27.

³⁷ Άλλωστε στον πληθυντικό απευθύνεται και στους μεν καλούς και στους δε κακούς ο Φιλάνθρωπος Κριτής.

³⁸ Σχετική αναφορά και εκτενής ανάπτυξη από τον ομότιμο πια καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αλέξανδρο Μ. Σταυρόπουλο, στο πολύτιμο ποιμαντικό εγχειρίδιο θεωρίας και πράξης με τίτλο «Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής», εκδ. Αρμός, Αθήνα 1997, σ. 109.

Ας μη λησμονούμε, μέσα στη λήθη της εικονικής πραγματικότητάς μας, πως άλλωστε «... ο ιερέας είναι σήμερα και χθες και για πάντα ο άνθρωπος της "προσφοράς"»³⁹ και μαζί με αυτόν ο υπόλοιπος λαός του Θεού, στο μέτρο βέβαια ο καθένας των χαρισμάτων και των δυνατοτήτων του. Αν θέλουμε να δώσουμε μία πιο θεωρητική προσέγγιση στο θέμα, μπορούμε να καταθέσουμε, πως είναι υποχρεωμένη η μαχόμενη Εκκλησία συνολικά, «ιερείς και πλήρωμα να στέκουν με πολύ σεβασμό μπροστά σ' αυτή τη μεγάλη προσφορά. Να μην τη θεωρούν αυτονόητη από καμία πλευρά αλλά σαν κάλεσμα, μια ακριβή κλήση, που βρίσκει το δρόμο της χωρίς αποκλίσεις και υπο-κλίνεται σεβαστικά, προσκυνώντας τιμητικά το Θεό και τον κατ' εικόνα Θεού πλασθέντα άνθρωπο»⁴⁰.

Τελικά, η λέξη «προσφορά» θα πρέπει να συνοδεύει στο μυαλό των ανθρώπων, χριστιανών και μη, τη λέξη «Εκκλησία». Και αυτό είναι εφικτό. Το επόμενο βήμα είναι να συνοδεύουν την προσφορά αυτή τα κατάλληλα επίθετα. Να είναι σωτηριώδης, να είναι αφιλόγυρη, χωρίς σκοπιμότητες, απωθούσα πάσα βιοτική μέριμνα και εξωθούσα στη μέριμνα για τη φροντίδα της ψυχής, μέσα σε κλίμα αγάπης, ευτυχίας, αλληλεγγύης και αυτοθυσίας. Και με αυτά να πορευτούμε και κατά την 3^η, μετά Χριστόν, Χιλιετία.

³⁹ Α. Μ. Σταυρόπουλου, «Η τέχνη της προσφοράς», περιοδικό «Εφημέριος», φύλλο 3, Μάρτιος 2010, σ.21.

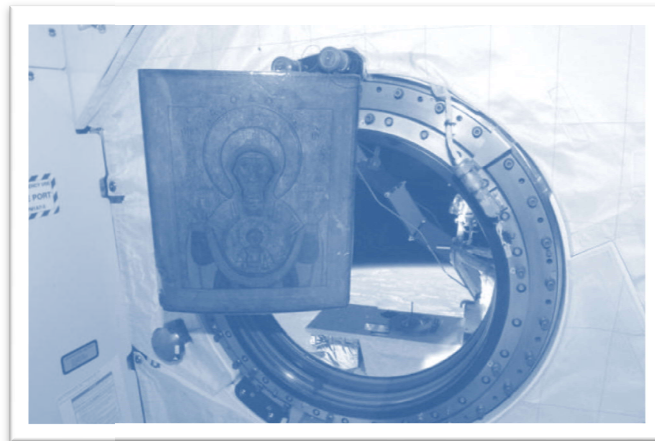
⁴⁰ Α. Μ. Σταυρόπουλου, «Η τέχνη της προσφοράς», ό.π., σ.21.

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

Από όλα όσα προηγήθηκαν, και με βασική εσώψυχη επιθυμία, την κατ' άνθρωπο συνέργεια στο έργο του Θεού, θεωρούμε πως είναι επιβεβλημένη η ίδρυση **μίας επίσημης δομής, ως Κολλεγίου, ως Παρατηρητηρίου, ως Κέντρου Ποιμαντικής Θεωρίας και Πράξης**. Στόχος θα είναι η επιστα- μένη αξιοποίηση του παρελθόντος, η επιστημονική μελέτη του παρόντος και η μεθοδική οργάνωση του μέλλοντος.

Καθώς η Αγία μας Εκκλησία δεν είναι τοπική, αλλά καθολική και παγκόσμια και αποστολική, θα πρέπει η μελέτη των δεδομένων να επεκτα- θεί και πέρα από την Αθήνα και πέρα, ακόμα, από την Ελλάδα. Να μάθουμε για την Ορθοδοξία στην Ευρώπη και στον κόσμο όλο, να μελετήσουμε και τις άλλες χριστιανικές ομολογίες και να δούμε πώς αντιμετωπίζουν τα πρακτικά τους προβλήματα, να δούμε τις άλλες θρησκείες για να δούμε πώς προσεγγίζουν τους πιστούς τους, αλλά να δούμε τελικώς και πέρα και πάνω από τον εδώ κόσμο μας, από τον πλανήτη αυτόν...

Όταν βιώνουμε σήμερα έντονα την εξερεύνηση του διαστήματος, με δυνητικές αποστολές σε όλο το σύμπαν, όταν υπάρχουν ήδη μέρη ανθρω- πινής παρουσίας και εκτός της γης, σε διαστημικούς σταθμούς, όπου υπάρ- χουν Σταυροί και Ιερές Εικόνες, για τις πνευματικές ανάγκες των αστρο- ναυτών, ας μην είμαστε τόσο «προσ-γειωμένοι» στον μικρόκοσμό μας.

Ας αντικρύσουμε με καθαρή ματιά το Μέλλον. Για να το προσεγγίσουμε ενδελεχώς και για να διακονήσουμε αγαπητικά αλλά και επισταμένα και μεθοδικά τους ανθρώπους του μέλλοντος.

Η μελέτη τού «σήμερα» θα μας οδηγήσει και σε σκέψεις για την πορεία του επόμενου βήματος της Εκκλησίας μας. Τότε, που μάλλον εξ ανάγκης για την Ενορία του 2050 ή του 22^{ου} αιώνα, θα χρειαστεί ξεκαθαρίσει το ουσιώδες από το επουσιώδες.

Πώς τα μυστήρια, πώς οι ιερείς, πώς η νηστεία, πώς η εκδήλωση αγάπης, συμπαράστασης, ποια η θεωρία και ποια η γνήσια θεολογία, ποια η θεραπευτική και ποια η συμβουλευτική και άλλα χίλια μύρια όσα, ώστε να προσεγγιστεί ολιστικά και να εξυπηρετηθεί οντολογικά ο άνθρωπος.

Τι παραμένει ως έχει, τι μπορεί να αλλάξει, τι πρέπει να αλλάξει...

Συγκεντρωτικά, να αναδειχθεί το πώς θα συνεχίσει να προσφέρεται η άμεση και ζώσα εμπειρία του Αγίου Πνεύματος μέχρι το απώτερο μέλλον, μέχρι της συντελείας του Αιώνας...

Κλείνουμε με μία σκέψη του μακαριστού Επισκόπου Διοκλείας, Κάλλιστου Γουέαρ, από το βιβλίο του «Ο Ορθόδοξος Δρόμος»⁴¹:

«Σαν Χριστιανός της Ορθόδοξης Εκκλησίας, επιθυμώ να υπογραμμίσω ιδιαίτερα αυτή την ανάγκη για ζωντανή εμπειρία. Στη Δύση του 20^{ου} αιώνα σε πολλούς η Ορθόδοξη Εκκλησία φαίνεται κυρίως αξιόλογη για το πνεύμα της αρχαιότητάς της και για τον συντηρισμό· το μήνυμα των Ορθοδόξων στους Δυτικούς αδελφούς τους μοιάζει να είναι: «είμαστε το παρελθόν σας». Για τους ίδιους τους Ορθοδόξους όμως η προσήλωση στην Παράδοση δεν σημαίνει κατά κύριο λόγο την αποδοχή των τύπων ή των εθίμων από τις περασμένες γενιές, αλλά μάλλον την πάντοτε νέα, προσωπική και άμεση εμπειρία του Αγ. Πνεύματος στο παρόν, εδώ και τώρα».

Ας είμαστε, λοιπόν, έτοιμοι, να οργανώσουμε και για το Μέλλον, χωρίς ερασιτεχνισμούς και αυτοσχεδιασμούς, ως Χριστιανική Εκκλησία, για όλα τα δημιουργήματα του Θεού, το δρόμο για ένα ήρεμο και ησύχιο πνευματικό βίο, «εν πάση ευσεβεία και σεμνότητι»...

⁴¹ Εκδόσεις Επτάλοφος, σελ. 4. http://www.myriobiblos.gr/texts/greek/kallistos_dromos_prologos.html

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Κ. ΜΠΟΛΤΕΤΣΟΥ

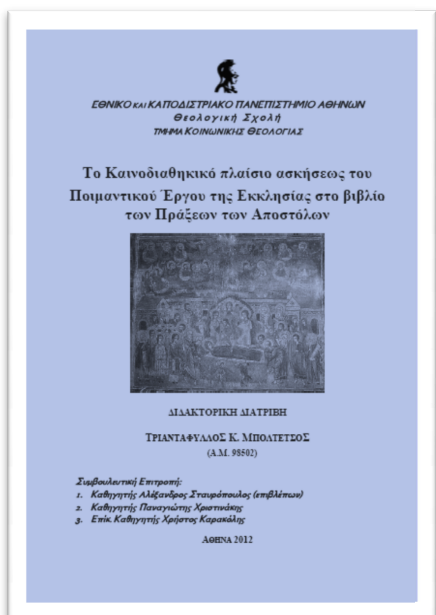
Ι] Βιβλία – Μελέτες σε συλλογικά έργα

- «*Το Καινοδιαθηκικό πλαίσιο ασκήσεως του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας στο Βιβλίο των Πράξεων των Αποστόλων*», Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2012, Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών:

<http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/33320#page/1/mode/2up>

Η Διδακτορική μας Διατριβή:

Στην Εισαγωγή (σ. 10-21) αφού υπογραμμίζεται πρώτα η αξία της έρευνας της Καινής Διαθήκης και ιδιαίτερος του βιβλίου των Πράξεων των Αποστόλων, τονίζεται η συμβολή της Ποιμαντικής στη φανέρωση των θησαυρών της πίστεως και μάλιστα μέσα από τη βιβλική θεολογία. Επισημαίνεται η αξία της επιλογής του θέματός του στην προσέγγιση της Ορθόδοξης Ποιμαντικής Μεθοδολογίας, καταδεικνύεται η κομβικότητα των διηγήσεων των Πράξεων στην ανάπτυξη του θέματός του και προϋδεάζεται η μεθοδολογική αξία των βασικών ερωτημάτων, βάσει των οποίων κατανέμεται το αγιογραφικό υλικό. Προχωρά, επίσης, εισαγωγικά στην υπογράμμιση της ιδιαίτερης αξίας της ανάδειξης και επεξεργασίας των

πρώιμων ποιμαντικών προβλημάτων, όπως αυτά ενυπάρχουν στο ι. κείμενο των Πράξεων καθώς και του ρόλου που διαδραματίζουν αυτά, ως τμήματα του «ποιμαντικού οπλοστασίου» της Εκκλησίας, για την αντιμετώπιση και των σύγχρονων ποιμαντικών θεμάτων. Στη συνέχεια μνημονεύονται οι βασικές πηγές και η επικέντρωση της έρευνας στην αναζήτηση της απάντησης του βασικού επιστημονικού ερωτήματος της διατριβής του. Χρήσιμη είναι η παράγραφος στην οποία διατυπώνονται τα πρωτότυπα σημεία του θέματος του υποψηφίου και κατά συνέπεια η επιστημονική, θεολογική, ποιμαντική αξία του κειμένου που προκύπτει.

Στο **Α' ΜΕΡΟΣ** της διατριβής αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο του θέματος.

Στο πρώτο κεφάλαιο (σ.22-67) περιγράφεται η Ποιμαντική από επιστημονική άποψη, όπως αυτή καταγράφεται μέσα από τους ορισμούς των θεολόγων (κληρικών και λαϊκών), οι οποίοι, μάλιστα, χωρίζονται, με επιστημονικό κριτήριο την ανάπτυξη της ποιμαντικής θεολογίας, σε τρεις βασικές περιόδους: α) Στην περίοδο της Καινής Διαθήκης και των Πατέρων της Εκκλησίας, β) στην περίοδο από την Απελευθέρωση του 1821 μέχρι το τέλος της νεότερης ιστορίας της Ελλάδας και γ) στην περίοδο που καλύπτει τα χρόνια από το 1951 μέχρι σήμερα. Ειδικότερα στις δυο τελευταίες περιόδους, όπου υπάρχουν αυτούσια και εξειδικευμένα, πια, συγγράμματα Ποιμαντικής, συλλέγονται συστηματικά και αναλύονται τα δεδομένα των ορισμών, που περιέχονται σε αυτά τα συγγράμματα και παράλληλα κωδικοποιούνται οι απαντήσεις τους με μεθοδολογικά κριτήρια σε μικρούς ευσύνοπτους πίνακες.

Παράλληλα, βρίσκεται η ευκαιρία να καταδειχθεί η μετατόπιση του κέντρου βάρους από την ποιμενοκεντρική στην ποιμνιοκεντρική Ποιμαντική και να τεθεί το ερώτημα για τον φορέα ασκήσεως Ποιμαντικής εντός του πεδίου δράσεως της Εκκλησίας.

Ενισχύοντας το υλικό της διατριβής με αναφορές στη θέση και το περιεχόμενο που δίδουν οι ετερόδοξοι στην Ποιμαντική, παρέχεται μια κατά το δυνατό πληρέστερη εικόνα στο θεωρητικό μέρος, που ασχολείται με τον ορισμό της Ποιμαντικής, ως θεολογίας και ως πράξης.

Στα Επιλογικά του κεφαλαίου τονίζεται η σύνδεση της Ποιμαντικής με τους υπόλοιπους κλάδους και τα γνωστικά αντικείμενα της Θεολογίας, ώστε στη συνέχεια να περάσει στη αναγκαία συσχέτιση με την Καινή Διαθήκη.

Κατά συνέπεια, στο δεύτερο κεφάλαιο (σ.68-94) δίνονται εισαγωγικώς τα κεντρικά χαρακτηριστικά του υπό εξέταση Βιβλίου των Πράξεων, ώστε να μπορέσει στη συνέχεια να το αναλύσει και να το παρουσιάσει υπό την απαραίτητη ποιμαντική σκοπιά. Είναι ενδιαφέρον πως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του βιβλίου των Πράξεων δίδονται με τον ίδιο μεθοδολογικό τρόπο, δηλαδή με τα ερωτήματα, που θα επιλέξει στη συνέχεια να αναλύσει και ολόκληρο το υλικό του. Βάσει, δηλαδή, των ερωτημάτων: ποιος, ποιον, που, πως, πότε, γιατί, προς τι, σε τι και προς τι, και των εννοιολογικών πλαισίων, που αυτά περιχαράκωνουν, παρέχονται τα απαιτούμενα καινοδιαθηκικά εισαγωγικά στοιχεία των Πράξεων, ως Βιβλίου του Κανόνα της Καινής Διαθήκης. Δράττεται ακόμα της ευκαιρίας να προσεγγίσει ποιμαντικά τον τίτλο του Βιβλίου καθώς και την λειτουργικότητα του ανοιχτού επιλόγου του και να καταλήξει τελικώς στον γενικότερο ποιμαντικό σκοπό των Πράξεων, συνολικά ως βιβλίου.

Στο τρίτο κεφάλαιο (σ.95-117) προτείνονται και αναλύονται λεπτομερώς οι αρχές και η μέθοδος της έρευνας, καθώς και τη φιλοσοφία της μεθόδου που επιλέχθηκε για την αρτιότερη παρουσίαση της δομής και των δεδομένων της εργασίας του. Αφού, λοιπόν, αρχικώς διευκρινισθούν οι όροι μέθοδος και μεθοδολογία στην Ποιμαντική, παρατίθενται, οι επιστημονικές μέθοδοι, που αξιοποιήθηκαν: ανάλυση του περιεχομένου και ιστορική μέθοδο, ώστε να προσδοθεί στο πόνημα ο απαιτούμενος επιστημονικός χαρακτήρας και να κατασκευασθεί το υπόβαθρο πάνω στο οποίο στηρίζονται, από την πλευρά της επιστημονικής μεθόδου, τα δεδομένα της έρευνας. Στη συνέχεια παρατίθενται τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία απαιτούνται για την ορθότερη πραγμάτευση του θέματος. Αφιερώνεται ειδικό υποκεφάλαιο στην ανάδειξη της αξίας των βασικών μεθοδολογικών ερωτημάτων με ευρεία αναφορά σε παρόμοιες πρακτικές τόσο στο χώρο της θεολογίας, όσο και σε άλλα επιστημονικά αντικείμενα.

Στο **Β' ΜΕΡΟΣ** της διατριβής παρατίθενται και αναπτύσσονται τα ευρήματα της έρευνας του θέματος και η κατά περίπτωση ανάλυση και ερμηνεία τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο (σ.118-253) παρατίθενται και αναλύονται ποιμαντικά όλα τα σχετικά δεδομένα και στοιχεία, που προκύπτουν μέσα από την αναλυτική επεξεργασία των χωρίων των Πράξεων των Αποστόλων. Έτσι, μέσα στις επόμενες οκτώ ενότητες του κεφαλαίου παρουσιάζονται αναλυτικά οι απαντήσεις των Πράξεων στα ισάριθμα οκτώ βασικά μεθοδολογικά ερωτήματα της έρευνας. Το υλικό που συγκεντρώθηκε είναι πλούσιο και εκτεταμένο. Μέσα από τις ενότητες Ποιος (ποιμαίνει) και Ως τι, Ποιον, Πού, Πώς κ.λπ. παρουσιάζεται το σύνολο του υλικού, με τις κατά περίπτωση κατηγορίες και υποκατηγορίες του καθώς και με τις ποιμαντικές συνέπειες και τα ποιμαντικά σχόλια, όπως προκύπτουν μέσα από την ποιμαντική ματιά αλλά και τις απαιτήσεις των ιερών κειμένων.

Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, ότι στο τέλος της κάθε σχετικής ενότητας καταγράφεται συνοπτικά το ποιμαντικό συμπέρασμα απαντώντας συνολικά στο κάθε σχετικό ερώτημα, πριν οδηγηθεί στα τελικά συμπεράσματα της έρευνάς του.

Επίσης, στο τέλος του κεφαλαίου αυτού πραγματοποιείται μια σύνδεση των ποιμαντικών απαντήσεων των Πράξεων προς ποικίλα θεολογικά ζητήματα, που προκύπτουν κατά την άσκηση του έργου της Εκκλησίας σήμερα.

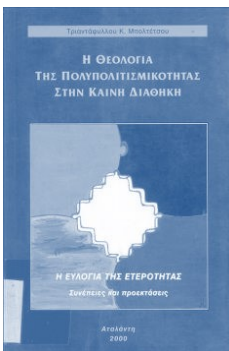
Στο πέμπτο κεφάλαιο (σ.254-289), τέλος, αναλύονται τα **Ποιμαντικά Προβλήματα**, που προβάλλονται μέσα από τις διηγήσεις των Πράξεων. Τα προβλήματα αυτά, σε συνάρτηση με τις λύσεις που κατά περίπτωση δόθηκαν, συναποτελούν μια εξαιρετικά σημαντική ενότητα για την αναζήτηση ποιμαντικών αρχών και τρόπων (τακτικών) στο πλαίσιο της Καινής Διαθήκης, ως προς την άσκηση του ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας, καθώς μάλιστα φανερώνουν πολλές φορές και τις μακροπρόθεσμες συνέπειες για τη ζωή και τη γενικότερη ποιμαντική πράξη της Εκκλησίας.

Τα **Ποιμαντικά Προβλήματα** υποδιαιρούνται, μάλιστα, και ταξινομούνται σε τρεις βασικές ομάδες. Σε αυτά που παρουσιάστηκαν: α) κατά την άσκηση της Ποιμαντικής (θετική ποιμαντική), β) από τη μη δυνατότητα άσκησης Ποιμαντικής (ουδέτερη ποιμαντική) και γ) από την άσκηση της Αντιποιμαντικής (αρνητική ποιμαντική).

Η έρευνα καταλήγει στα Συμπεράσματα (σ.291-314), στα οποία δίδεται σαφής απάντηση στη σκοποθεσία της εργασίας, όπως διατυπώνεται στην Εισαγωγή.

Ακολουθεί η πλούσια Βιβλιογραφία ξένων και ελληνικών συγγραφέων (σ. 315 - 331).

• **«Η Θεολογία της Πολυπολιτισμικότητας στην Καινή Διαθήκη, Αταλάντη 2000**

Παρέχεται μεταξύ των άλλων στόχων, και η συμβουλευτική διάσταση της Ποιμαντικής της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας και Θεολογίας, ως προς την αντιμετώπιση του «άλλου», εντός και εκτός της χριστιανικής κοινότητας. Μέσω μιας μεθοδικής επεξεργασίας των δεδομένων αναπτύσσεται μία ορθόδοξη χριστιανική προσέγγιση στην Θεολογία της Πολυπολιτισμικότητας στην Καινή Διαθήκη.

Μετά τα εισαγωγικά αναπτύσσεται η όλη προβληματική. Αρχικά στο Α' μέρος, γίνεται μια γενική αναφορά στη θεολογική-εκκλησιαστική Πολυπολιτισμικότητα. Στο Β' μέρος, αναφέρεται η Εκκλησία ως πολιτισμική επιλογή σε έναν πολυπολιτισμικό κόσμο και εξετάζονται οι σχέσεις της. Τέλος, στο Γ' τμήμα εξετάζεται η Εκκλησία ως ένα μέρος, ένα πεδίο, όπου ή εγκαταβιώνουν ή μπορούν να υπάρξουν ή αποκλείεται να υπάρξουν κάποια συγκεκριμένα είδη πολιτισμικών ομάδων.

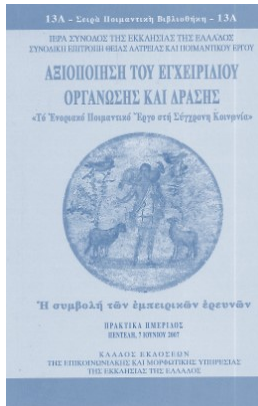
■ **«Για να ζήσει ο Γάμος» Εκδόσεις Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος (Κέντρο Γάμου και Οικογένειας), Λαμία, Α' έκδοση 2007 – Β' έκδοση 2008, 127 σ.**

Είναι ένα βιβλίο, που δηλώνει την αγωνία, ώστε με κάθε δυνατό τρόπο να υπογραμμίσει την θέση: "να ζήσει ο Γάμος".

Αποτελείται από ένα ενιαίο σύνολο κειμένων, τα οποία από διάφορες σκοπιές και ποικίλες επόψεις, προσεγγίζουν το γάμο, με τα προηγούμενά του και τα συνεπακόλουθά του. Μέσα από τις διάφορες ενότητες ασκείται συμβουλευτική και ψυχολογική ποιμαντική, αναφορικά με τα θέματα του γάμου. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην προ Γάμου περίοδο, με ενασχόληση γύρω και από την ψυχολογία, μέσω ειδικής έρευνας και επιστημονικής προσέγγισης των μελλοντύμων ζευγαριών.

- **«Αξιοποίηση του εγχειριδίου οργάνωσης και δράσης: «Το Ενοριακό Ποιμαντικό Έργο στη Σύγχρονη Κοινωνία. Η συμβολή των εμπειρικών ερευνών».** Πρακτικά Ημερίδος, Πεντέλη 7 Ιουνίου 2007 (συλλογικό έργο), τα θέματά μας: α. **Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας του Ερωτηματολογίου ποιμαντικού προβληματισμού.**

Κριτικές παρατηρήσεις και υποδείξεις εφαρμογής. Και β. **Αθηναϊκές Ποιμαντικές Περιαγωγές**, Εκδόσεις ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου), Σειρά: Ποιμαντική Βιβλιοθήκη 13^Α, Αθήνα 2008, α. 61-89 σσ. – β. 121-139 σσ.

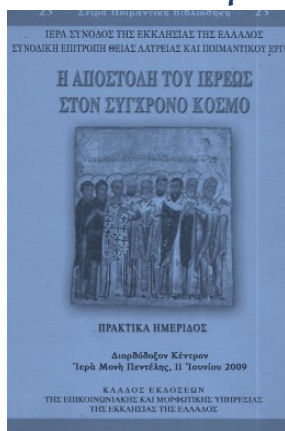
Η συνεισφορά μας στο έργο αυτό, συνίσταται στα επιστημονικά δεδομένα έρευνας, που διενεργήσαμε οι ίδιοι, και της περαιτέρω ανάλυσης, στοιχείων που αφορούν τους κληρικούς και τις οικογένειές τους. Σε δεύτερο τμήμα, γίνεται παρουσίαση όλων αυτών των στοιχείων, που έχουν να κάνουν με τον θρησκευτικό τουρισμό και τις προσκυνηματικές περιαγωγές εντός της Αθήνας.

- **«Τα σύγχρονα Ηλεκτρονικά Μέσα στην Υπηρεσία του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας. Διαπιστώσεις και Προοπτικές»** Πρακτικά Ημερίδος, Πεντέλη 12 Ιουνίου 2008 (συλλογικό έργο), το θέμα μας: **Σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα. Προβληματισμοί και εφαρμογές στον εκκλησιαστικό χώρο, υπό το πρίσμα συγκεκριμένων εμπειριών σε Ιερές Μητροπόλεις και Ενορίες**, Εκδόσεις ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου), Σειρά: Ποιμαντική Βιβλιοθήκη 22, Αθήνα 2009, 69 -76 σσ.

http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/worship/pcs_onchurch.html

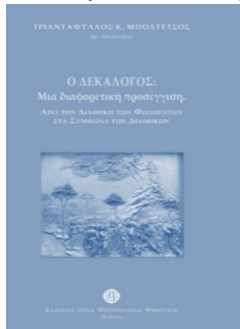
Παρατίθενται απτά παραδείγματα της αξιοποίησης των τεχνολογικών διευκολύνσεων για την καταγραφή και την βελτιστοποίηση του σύγχρονου ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας μας (διεξαγωγή ερευνών, χρήση ηλεκτρονικών προγραμμάτων, ψηφιακών εφαρμογών στις ποιμαντικές εκκλησιαστικές δραστηριότητες κλπ). Το συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι η τεχνογνωσία, το «κνωhow» όπως είναι ο πιο τεχνοκρατικός όρος, παρέχεται από τους ειδικευμένους προγραμματιστές των ηλεκτρονικών υπολογιστών και μέσων. Αυτό το οποίο μάς κεντρίζει ως Εκκλησία είναι η πρόκληση να βρούμε και να δούμε το τι πρέπει να γνωρίζουμε, το κνωω, ώστε στη συνέχεια να αποταθούμε στον όποιο ειδικό, πού θα μάς βοηθήσει στην τεχνική, το how.

- **«Η Αποστολή του Ιερέως στον σύγχρονο κόσμο»** Πρακτικά Ημερίδος, Πεντέλη 11 Ιουνίου 2009 (συλλογικό έργο), το θέμα μας: **Αυτομαρτυρίες Ιερέων για την αποστολή τους**. Εκδόσεις ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου), Σειρά: Ποιμαντική Βιβλιοθήκη 23, Αθήνα 2010, 79-94 σσ.

Γίνεται, μετά από τη διενέργεια δικής μας έρευνας σε δείγμα κληρικών σε όλη την χώρα, καταγραφή της ιδιοπροσωπίας των ιερέων, καθώς και των ζητημάτων και προβλημάτων που αντιμετωπίζουν είτε στο χώρο διακονίας τους, είτε και εντός των οικογενειών τους.

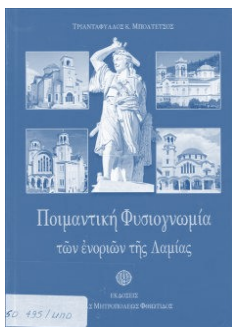
- Τίτλος Συγγράμματος: «**Ο Δεκάλογος. Μία διαφορετική προσέγγιση στην Ορθόδοξη Χριστιανική Συμβουλευτική Ποιμαντική τού Γάμου, της Οικογένειας και του Παιδιού. Από την Διαθήκη των Φωνηέντων στα Σύμφωνα των Διαθηκών**», Σειρά: **Γάμου Κοινωνία 4**, Εκδ. **Ι. Μ Φθιώτιδος, Λαμία 2016, 80 σ.**

Δίδεται μέσα από μία από τις πλέον βασικές πηγές της πίστης και θεολογίας μας, τον Δεκάλογο, αλλά και γενικότερα από την Αγία Γραφή, μία καθαρά συμβουλευτική και ψυχολογική ποιμαντική προσέγγιση και αντιμετώπιση θεμάτων που έχουν να κάνουν με τον γάμο, το ζευγάρι και το παιδί.

Προσεγγίζονται με σύγχρονη ποιμαντική ματιά οι θεόδοτοι Δέκα Λόγοι της Παλαιάς Διαθήκης και στη συνέχεια αλιεύονται, με τη συνδρομή και της Καινής Διαθήκης, στοιχεία χρήσιμα για μια εφαρμοσμένη Συμβουλευτική του Γάμου, της Οικογένειας αλλά και του Παιδιού.

- «**Ποιμαντική Φυσιογνωμία των Ενοριών της Λαμίας**», Εκδόσεις **ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ, Λαμία 2007, 111 σ.**

Αφού προλογικά γίνει αναφορά στις αρχές της έρευνας και τα στοιχεία στα οποία εξ αυτών διερευνήθηκαν, ακολουθεί η καταγραφή όλων των Ενοριών της Μητροπολιτικής περιοχής της Λαμίας. Το ιδιαίτερο βρίσκεται στην επεξεργασία, μορφοποίηση και παρουσίαση των δεδομένων, καθώς προβάλλεται επιπλέον και αυτό καθαυτό το σχέδιο δόμησης του κοινωνικού, πνευματικού, λατρευτικού, συμβουλευτικού και ποιμαντικού έργου της Ενορίας, ως βασικής δομής της Εκκλησίας.

Π] Δημοσιεύσεις – Επιστημονικά Άρθρα

- ✓ «**Ποιμαντικές Διαστάσεις σύγχρονης Πολυπολιτισμικής Θεολογίας**» Περιοδικό: Επιστημονικό Περιοδικό «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**», εκδ. Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αφιέρωμα: **Ζητήματα Ποιμαντικής Θεολογίας**, Απρίλιος – Ιούνιος 2010 (81) τ. 2^ο, σσ. 81-118.
- ✓ «**Marriage for Clergy and Laity. Marriage Bond and Dissolution in the Eastern Orthodox Church**», Επιστημονικό Περιοδικό «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**», εκδ. Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Απρίλιος – Ιούνιος 2021 (92), τ. 2^ο, σσ. 135-148.
- ✓ «**Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας του Ερωτηματολογίου ποιμαντικού προβληματισμού.** (Κριτικές παρατηρήσεις και υποδείξεις εφαρμογής)», Περιοδικό **ΕΚΚΛΗΣΙΑ**, Επίσημον Δελτίον της Εκκλησίας της Ελλάδος, Ιανουάριος 2008, φύλλο 1^ο, σσ. 36-46

Λίγα λόγια για τον συγγραφέα:

Τριαντάφυλλος Κ. Μπολτέτσος: Δρ. Θ. (Ποιμαντικής Θεολογίας και Μεθοδολογίας) Θεολογικής Σχολής Παν. Αθηνών, ΜΑ Ποιμαντικής Θεολογίας και Αγωγής, Προϊστάμενος Διοικητικού Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Ιστορίας της Ιατρικής της Ιατρικής Σχολής Παν. Αθηνών, Εκπαιδευτής Ιδρύματος Ποιμαντικής Επιμορφώσεως Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, τ. Επισκέπτης Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιά, πτυχιούχος Δημοσιογραφίας και Συνεργάτης Star Κεντρικής Ελλάδας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΙΚΟ

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

Ο **Κωνσταντίνος Μπολτέτσος**, του Τριαντάφυλλου και της Ελένης, γεννιέται στην Καθάρα Ρεγγινίου Λοκρίδας, το 1941.

Αποτελεί μέλος πολύτεκνης οικογένειας με εξαιρετικούς γονείς.

Στον Ελληνικό Στρατό υπηρετεί ως Έφεδρος Αξιωματικός, και τελειώνει πρώτος στην τάξη του.

Σπουδάζει Νομική στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Πολιτικές και Κοινωνικές Επιστήμες στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ξεκινά εργασιακά ως στέλεχος της ελληνικής πετρελαϊκής εταιρίας «Μαμιδάκης», όπου εκτιμούν τα ιδιαίτερα χαρίσματα και τις ικανότητές του και του εμπιστεύονται υψηλόβαθμες θέσεις. Εκεί γνωρίζει και την σύζυγό του Δέσποινα Ευ. Αμπελιώτη, με την οποία θα παντρευτούν το 1972 και θα κάνουν τέσσερα παιδιά.

Διορίζεται το 1972 για πρώτη φορά Συμβολαιογράφος Σάμου και θα μείνει για κάποια χρόνια στο Καρλόβασι.

Στη συνέχεια μεταφέρει την συμβολαιογραφική του έδρα στην Αταλάντη Λοκρίδας. Χαίρει εκτιμήσεως από τον κόσμο και διατηρεί άριστες σχέσεις με όλους τους συναδέλφους του Συμβολαιογράφους Αταλάντης.

Είναι πολλά τα καλά, που χαρακτηρίζουν την προσωπική, οικογενειακή και επαγγελματική του ζωή του.

Κρατά το σπίτι του ανοιχτό και φιλοξενεί διάφορους ιερείς και θεολόγους, που περιοδεύουν στην επαρχία. Συμμετέχει σε διάφορα αγαθά έργα σε διάφορα μέρη της Φθιώτιδας. Οι άνθρωποι της Αταλάντης θυμούνται ακόμα ότι πρωτοστατεί επί σειρά ετών στην εγκατάσταση και το φωτισμό του Σταυρού στο υψηλότερο σημείο του όρους Ρόδα, ακριβώς πάνω από την πόλη.

Ασκεί, επίσης, έντονη συμβουλευτική και κυρίως στους γονείς που έρχονται στο Συμβολαιογραφείο του να καταθέσουν τη Διαθήκη τους, αλλά και σε όσους επιλέγουν να κάνουν Γονικές Παροχές. Ο στόχος του είναι πάντα η δικαιοσύνη για τα παιδιά τους, τους συγγενείς και ευρύτερα η εξυπηρέτηση των ανθρώπων στο πλαίσιο της χριστιανικής διδασκαλίας.

Σε όλη του τη ζωή αγαπά βαθιά τον Χριστό και αποστρέφεται το χρήμα. Διατελεί μάλιστα Εκκλησιαστικός Σύμβουλος της Ενορίας Μεταμορφώσεως Σωτήρος Αταλάντης και εργάζεται κατά τη διάρκεια της θητείας του με όλες του τις δυνάμεις για την προαγωγή της ενοριακής ζωής, με

συνέπεια και προσήλωση στους ιερούς κανόνες και την χρηστή διαχείριση. Επίσης, τιμητικώς διατελεί και αναπληρωματικό μέλος της Ενορίας Αγίου Ιωάννου Καθάρας.

«Φεύγει» όρθιος, όπως πάντα το επιθυμεί και το εύχεται, στις 10 Ιανουαρίου 2023, λίγες μέρες μετά την συμπλήρωση 50 ετών γάμου με την αγαπημένη του Δέσποινα και την μνήμη του αγαπημένου του αγίου, Προφήτου και Προδρόμου Ιωάννου.

*ΥΓ. Λίγες ημέρες μετά, στις 19 Φεβρουαρίου 2023, «φεύγει» αιφνιδίως ο λίαν αγαπητός και παλαιός του φίλος και κουμπάρος, **Κωνσταντίνος Κώης**, Επίτ. Αντιπρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, από τη Χρυσοβίτσα Θέρμου Αιτωλοακαρνανίας.*

**Ο ΘΕΟΣ ΝΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΠΑΥΕΙ
ΑΙΩΝΙΩΣ ΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ!!!
Αμήν!**